

Din activitatea altor societăți culturale.

<i>Sibianu I.:</i>	Societatea culturală „Teatrul” din T.-Se-		
	verin — — — — —	2;	75—79
<i>Sibianu I.:</i>	„Liga culturală” și fundațiunile prof. [N.		
	Iorga — — — — —	5;	347—353

Din activitatea „Astrei” culturale.

<i>Agârbiceanu I.:</i>	Secțiunile literare-științifice ale „Astrei”	2;	80—84
<i>Agârbiceanu I.:</i>	Raportul secțiunilor literar-științifice pe		
	anul 1934/35 — — — — —	3;	129—144
<i>Băilă N. și</i>	{ Convocare — — — — —	4;	161—163
<i>Moldovan Dr. Iuliu:</i>			
<i>Băilă N. și</i>	{ Activitatea comitetului central — —	4;	172—186
<i>Moga Dr. Gh.:</i>			
<i>D. Al.:</i>	Despărțământul Cetatea-Albă. Din activi-		
	tatea Comitetului central. Manifestări cul-		
	turale in desp. Făgăraș. Noul despărță-		
	mânt al Gheorghenilor — — — — —	1;	36—42
<i>D. Al.:</i>	Noile noastre școale țărănești — — —	3;	144—149
<i>D. Al.:</i>	Noile noastre școale țărănești — — —	2;	85—93
<i>D. Al.:</i>	Noile școale țărănești — — — — —	6;	382—385
<i>Jarda M.:</i>	Experiențe cu teatru pentru copii in des-		
	părțământul Brașov — — — — —	2;	98—103
<i>Manciulea Șt.:</i>	Românii și minoritățile etnice la Nord-		
	Vestul țării — — — — —	6;	354—382
<i>Moldovan Dr. Iuliu:</i>	Raportul general — — — — —	4;	165—171
<i>Moga Dr. Gh. și</i>	{ Activitatea regionalelor și despărțăm-	4;	187—230
<i>H. P. Petrescu:</i>			
<i>Nicoară Dr. E.:</i>	Școala țărănească pentru femei — —	2;	93—97
<i>Petrescu P. Dr. H.:</i>	Adunarea generală dela Satul-Mare —	5;	331—343
<i>Precup Dr. E.:</i>	Cum s'a organizat și cum a decurs școala		
	pentru țărance din Gherla — — — —	3;	149—154
* * *	Bilanțul general al „Asociațiunii” pe 1935	4;	231—245
* * *	Bilanțul general al Internatului de fete	4;	246—250
* * *	Proiect de buget pe anul 1936 — — —	4;	251—267
* * *	Tabloul bursierilor „Asociațiunii” pe a.		
	1934—35 — — — — —	4;	268
* * *	Tabloul sumar al conferințelor și prele-		
	gerilor populare, al Bibliotecilor populare		
	și al despărțământelor central, județene și		
	de plasă cu președinții lor — — —	4;	269—272
* * *	Tabloul sumar al conferințelor populare		
	după categoria materiilor tratate — —	4;	272
* * *	Tabloul membrilor decedați — — —	4;	273
* * *	Tabloul sumar al membrilor — — —	4;	274—278

Material informativ și cronici.

<i>D. Al. :</i>	Universitatea populară – Sibiu — — —	1 ;	51—55
<i>P. P. H. :</i>	Cum își pregăteau conferințele doi mari conferențieri francezi — — —	1 ;	43—51
<i>P. P. H. :</i>	Știri culturale din Cehoslovacia — — —	3 ;	158—160
<i>P. P. H. :</i>	Vești dela „Astra” slovacă — — —		
<i>P. P. H. :</i>	Biblioteca populară a Asociațiunii „Astra”	3 ;	158—160
<i>Preda Dr. Gh. :</i>	Buletinul Eugenic și Biopolitic al „Astrei”	3 ;	155—158
<i>Red. Trans. :</i>	Apel — — — — —	5 ;	346
<i>Trans. :</i>	Adevăruri cu privire la școalele țărănești	2 ;	107
* * *	„Căminul cultural” și „Cartea satului” —	1 ;	51—54
* * *	Bibliografie — — — — —	1 ;	55—56
* * *	Circulară către despărțămintele noastre	2 ;	104—106
* * *	Despărțământul Ighiu — — — — —	2 ;	107
* * *	Bibliografie — — — — —	2 ;	108
* * *	Bibliografie — — — — —	3 ;	160
* * *	„Casa luminii din Mehedinți” — — —	5 ;	344—346
* * *	Dela desp. Diciosânmărtin — — —	6 ;	395—398
* * *	Dela desp. Maramureș — — — — —		
* * *	Dela desp. Mediaș — — — — —		
* * *	† Maria Cunțan — — — — —		
* * *	† Olimpia Bârsan — — — — —		
* * *	„Cartea satului” — — — — —		
* * *	„Biblioteca populară” a Asociațiunii —		
* * *	Bibliografie — — — — —	6 ;	398

108414

TRANSILVANIA

BULETIN DE TEHNICĂ A CULTURII

352

- Nr. 1 -

BCU Cluj / Central University Library Cluj

11/11/66

ANUL 66 IANUARIE-FEBRUARIE 1935

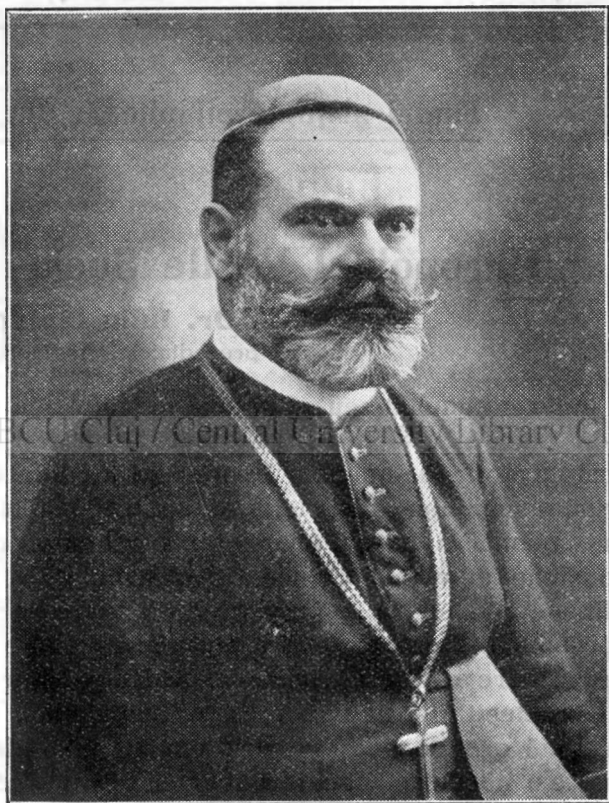
SIBIU

832 H

549

se părea, legat cu toate fibrele flinței de gheață pe care o tinea și un sfânt a fost pe pământ, înfrățit cu veșnicia, mult timp înainte de a părăsi viața.

Iată contraste, de a căror armonică îmbinare în aceeași personalitate nu se poate mira decât acela, care confundă cultura cu civilizația, în formele acestora vede măsură-

† Mitropolitul Vasile Suceu.

toarea valorilor creatoare și nu înțelege, că modestia poate fi haina celei mai sublime noblețe, mărginirea voită expresia celei mai înalte înțelepciuni, nu înțelege, că abia această fericită îmbinare a ceea ce este limitat și veșnic, omenesc și dumnezeesc, în sufletul propriu, ori cât de umilă ar fi haina în care acesta e îmbrăcat, înseamnă echilibru, înălțare, desăvârșirea adevărată.

Modest este aspectul Blajului și totuși când intri în el, smerit și umil te simțеști, copleșit de amintirea grandioaselor evenimente și personalități, pe cari le-a găzduit. Simplă era înfățișarea Mitropolitului Vasile și totuși, când stătea înaintea lui, mirarea, admirația și smerita închinare erau reacțiunile succesive, cari te copleșeau în fața suflului de urlașe proporții pe care l-a înfrunghiat.

„Astra“, al cărei membru de onoare și vicepreședinte a fost și la a cărei conducere a participat cu atâta devotament și înțelepciune, se închină cu evlavie și adâncă recunoștință în fața memoriei unei vieți omenești și creștinești, pline de atâtea suferințe dar și de atâtea creațiuni culturale nepieritoare.

† Protopopul N. Togan

de **Dr. G. Preda**

Dicepreședinte al „Astrei“.

În ziua de 6 Ianuarie a. c., a încetat din viață la locuința sa din Sibiu, protopopul N. Togan.

Prin moartea sa, „Asociația pentru literatura română și cultura poporului român“ pierde nu numai pe unul din cei mai activi și devotați membri ai săi, dar pe cel mai vechiu membru din comitetul central, pe unul din înaintașii și pionerii, care a continuat și pe care s'a sprijinit creația culturală a marilor Arhieriei: Andrei Șaguna și Alexandru Șuluțiu.

Prin actele sale, Protopopul N. Togan aduce pe lângă altele și o largă contribuție la dezvoltarea și întărirea suflului nostru cultural și național.

Încă din anul 1886 se înscrie ca membru fondator al „Astrei“. La 15 Septembrie 1886 adică dela înființarea școlii civile de fete a „Asociațiunii“, defunctul funcționează ca profesor catihet, funcție ce o păstrează până la 1918, când prin înființarea liceului de Stat „Domnița Ileana“, școala civilă se desființează.

În adunarea generală din 1889, ținută la Făgăraș a fost ales membru supleant în comitetul central, incredin-

ținându-l-se totodată și funcția de bibliotecar. Această din urmă funcțiune a păstrat-o până la anul 1911.

În adunarea generală din 1898, timpă la Betuș, a fost ales membru ordinar al comitetului central, în care calitate a rămas până la moarte.

În ședința plenară a secției istorice din anul 1902 a fost ales membru corespondent al secției, iar în ședința plenară din 1906 a fost trecut în șirul membrilor ordinari.

În anul de după războiu fiind cel mai vechiu membru din comitetul central, a condus în lipsa președintelui și a vicepreședinților, ședințele comitetului central.

La 3 Octombrie 1931 a fost ales vicepreședinte administrativ al „Asociațiunii”, rămânând în această funcțiune până la 8 Octombrie 1932, când din motive familiare a fost nevoit să demisioneze.

În calitate de bibliotecar, defunctul a compus în anul 1893 regulamentul pentru folosirea bibliotecii centrale a „Asociațiunii” și un „Indice alfabetic” al publicațiilor revistei „Transilvania” anul I—XXV, al actelor și analelor „Asociațiunii Transilvane”.

În 1895 a tipărit primul catalog al cărților din bibliotecă centrală.

Din încredințarea „Asociațiunii” și în colaborare cu Silvestru Moldovan a întocmit la 1909: „Dicționarul numirilor de localități cu populațiune română din Ungaria”. Acest dicționar a adus servicii din cele mai bune publicului românesc, atât înainte, cât mai ales după războiu, deoarece autoritățile Statului român au putut găsi în el, date prețioase cu privire la numirea localităților, numărul locuitorilor după confesiuni, parohii, oficiile poștale, etc.

În „Enciclopedia Română” încă găsim sub rubrica „Bibliografii”, inițialele lui N. Togan.

Prin lucrările sale se face cunoscut nu numai în țară (în special la Academia Română) dar și peste hotare. Astfel în „Manuel de bibliographie générale” tipărit în Paris la 1897 de Henri Stein, găsim printre numele altor bibliografi români și pe acela al lui N. Togan.

Ca membru al secției istorice, defunctul a fost încredințat cu cenzurarea multor lucrări, cu caracter istoric sau

religios, cărei lucrări aveau să fie publicate în editura „Asociațiunii”, iar ca membru al comitetului central a făcut parte din diferite comisii, studind amănunțit probleme importante și făcând comitetului propuneri concrete.

† Protopopul N. Togan

Această scurtă enumerare de atribuții și lucrări poartă încă valoarea defunctului. Dar ceea ce a însemnat că om Protopopul N. Togan o știm cu toții.

Distins ca suflet, cult, just în judecata sa, curat în conștiința sa, sincer în convingerile și credințele sale, patriot luminat și gata de sacrificiu, tolerant și indulgent în prietenii sale, binevoitor în acțiunile sale, demn în viața sa, Protopopul N. Togan lasă în mintea tuturor imaginea unui om nobil, unui om de elită.

Un om cu un astfel de suflet nu putea săvârși decât fapte vrednice de laudă,

Noi dela „Astra“ ne obișnuisem să vedem în el colegul activ, optimist, conștiincios, colegul care nu lipsea nici odată dela îndatoririle sale, care veghia totdeauna și la toate, nelăsând nimic la întâmplare; colegul care la vârsta mai înaintată ca și la tinerețe punea același entuziasm, căldură și râvnă în atribuțiile și lucrările sale; colegul care prin blândețea caracterului ștuse să-și câștige și să-și apropie pe toți cei ce l-au cunoscut.

Colegii dela „Astra“, nu pot uita regularitatea, interesul și dragostea cu care lua parte la ședințele și la discuțiile noastre, nu pot uita graba cu care căuta să armonizeze și să cimenteze colegialitatea noastră, nu pot uita generozitatea, sinceritatea și spontaneitatea cu care apăra cauzele juste.

Experiența vieții și cea câștigată 46 ani în serviciul depus la „Astra“, îi permiteau să soluționeze ușor problemele ce se aduceau în discuție, iar cuvântul său era de cele mai multe ori hotărâtor în debaterile prin care se căutau realizările bune și folositoare scopurilor „Astrei“.

Ca un om modest, Protopopul N. Togan nu a căutat niciodată onoruri. Pot zice că se ferea de ele. Dacă i-au venit fără să le ceară, este fiindcă colegii doreau să-l onoreze munca cu convingerea că el era dintre cei ce știau să onoreze postul ce i se încredința.

Faptul că noi am lucrat atât timp cu defunctul, și că am învățat atâtea dela el, ne-a făcut să simțim și mai mult — atunci când boala nu i-a mai permis să asiste la ședințele noastre, — lipsa sa și să vedem cât de folositoare și cât de valoroasă era colaborarea sa.

Cultul activității sale trecute, lasă deci afecțiunile noastre îndoliate, un nobil exemplu de viață și de rodnică activitate la „Astra“.

De astă dată noi nu vom mai avea sfaturile sale înțelepte, iar acei năcăjiți și nedreptățiți nu se vor mai bucura de blândețea sa de consolări, de ajutorul său moral și material.

Cu mâna pe conștiință — așa precum se exprima el în numeroase discuțiuni — și noi putem spune că: Popul N. Togan și-a împlinit datoria în viață lucrând constant și în conformitate cu conștiința sa, și că opera sa plină de devotament și de abnegație, aduce astăzi în fața mormântului de curând închis, nu numai via grațitudine a celor ajutați de el, dar regretul tuturor a celor ce l-au cunoscut și în special al acelor ce au colaborat cu el și deci au putut valorifica și mai bine această operă.

Regretând deci sincer și din adâncul inimii moartea sa, membrii „Astrei” și colegii săi din Comitetul Central vor păstra și onora etern amintirea apostolatului său cultural și a colegialității sale.

† Victor Lazăr

La 30 Ian. am petrecut la groapă, în Sibiu, pe profesorul în pensie, scriitorul, publicistul, fostul director al școlii comerciale sup. române din Salonic (Macedonia), fostul bibliotecar al Academiei Române și al „Astrei” noastre — Victor Lazăr.

Propagandistul model, dascălul entuziast a murit în vârstă de 66 de ani.

La mormânt a rostit, în numele „Astrei” centrale și al despărțământului Sibiu al „Astrei”, dl rector al Acad. teolog. ort. rom. dl *Nicolae Colan*.

Iată cuvântarea ținută:

Adormirea întru Domnul a profesorului Victor Lazăr ne îmbeie încă un sguđnitor prilej de a verifica adevărul adânc cuprins în cuvintele Scripturii: „Omul ca iarba, zilele lui ca floarea câmpului...”

Ne obișnuisem să-l vedem zilnic trecând agale prin parcul cel mic al Sibiului și mulțumind senin binețelor respectuoase ale atâtor prietini și cunoșcuți, sau oprindu-se la chioșcul de ziare de pe Bretter, unde 'n picioare frunzărirea, eu interes veșnic viu și cu râvnă neîmpușnată gazetele și revistele nouă, pentru a-și improspăta necurmat

bogată sa cultură, enciclopedicele sale cunoștințe. Sau apoi, ne obișnuisem să-l întâlnim tot atât de des în sala de lectură a „Astrei”, care-l devenise un al doilea cămin.

Căci pentru harnicul dascăl, iscusitul gazetar și distinsul profesor care a fost Victor Lazăr nici binemerităta pensionare n’ă însemnat o retragere din viață și-o adormire în inactivitate, ci o continuare spontană și entuziastă a apostolatului cultural pe care l-a săvârșit devotat în întreaga lui viață.

Ilustrul adormit întru Domnul a fost și un credincios și însuflețit ostaș al „Astrei” — ca bibliotecar al ei sau ca membru în comitetul județean (Sibiu) al acestei instituții culturale, pe care a slujit-o cu sfatul său înțelept și cu scrisul său luminat.

Discreția cu care-și îmbla sfatul și bunăvoința cu care era gata totdeauna să-și trimită lumina minții sale în mijlocul poporului îl așează pe Victor Lazăr în rândul apostolilor de cea mai aleasă distincție sufletească. Pentru care pricină „Astra” îl aduce, în momentul dureroasei despărțiri, omagiile întregii sale recunoștinși și admirații, rugând pe bunul Dumnezeu să-l așeze sufletul în împărăția celor ce „luptă bună au luptat”, iar neamului nostru să-l rânduiască tot mai mulți apostoli cu viața pilduitoare ca a lui Victor Lazăr.

Nicolas Colan.

Al. Odobescu și „Asociațiunea“

de Al. BIMA.

Sărbătorirea — în anul trecut — a centenarului nașterii lui Al. Odobescu a reamintit contemporanilor una din cele mai distinse și nobile figuri ale culturii naționale din a II-a jumătate a secolului al XIX-lea. A fost o rară și pură aparițiune artistică, un suflet îmbăiat în apele vii ale aspirațiunilor estetice, o personalitate dominată de vraja frumuseții plasticeizată după normele idealului clasic.

Cu un spirit permanent îndreptat către înaltele regiuni ale Artelor, Odobescu n'a fost îndemnat totuși să se dăruiască integral unui esteticism distant față de problemele vii ale neamului. El dimpotrivă chiar. O constantă preocupare a vieții sale a fost înălțarea poporului la nivelul apăsător al culturii și civilizației. Își concepea misiunea în spiritul romantismului social al vremii, socotind că țaranul român cărui îi datora hrana materială, îi e obligat cu un gest al recunoștinței: opera de colectivă a lui, educare.

Întors în țară după studiile ce făcuse la Paris, Odobescu va închina neamului ostenda spiritualității sale aducând remarcabile contribuții pe domeniul arheologiei, istoriei artelor, literaturii, filologiei, folklorului, educației și învățământului, înfrățind — în toate aceste sfere — preocuparea creației cu munca generoasă a culturalizării.

Între idealurile de totdeauna ale „Asociațiunii“ și propriile țeluri ale vieții sale o perfectă identitate trebuie constatată.

Dar, legăturile cu „Astra“ ale lui Odobescu depășesc cu mult această coincidență de obiective. Ele se întăresc și se orientează mai ales, în raport cu acel sentiment de înaltă iubire și prețuire a Ardealului, despre care Odobescu pomenesc adesea și care-l îndemna să ia — cu atâta drag — drumul provinciei de peste munți. Încă din primele sale călătorii arheologice, scriitorul se abătea pe la Sibiu și admira frumoasa stare a satelor noastre ardelenice din acest județ, iar mult mai târziu — în 1894 — se va duce la Bistrița-Năsăud despre care va însemna urmă-

toarele rânduri de cald patriotism: „Și mai întâiu de toate, ținutul acesta e atât de esențial românesc, atât de lipsit de străini și Unguri, încât îmi pare că nu poate să nu fie al nostru. Patriotismul meu se desvoltă mai mult când mă găsesc în localitățile ce nu ne aparțin încă“.

În cadrul acestui viu interes pentru Ardeal, era firesc ca Odobescu să urmărească realizările „Asociațiunii“ încă dela primele ei manifestări. Și iată-l astfel pe scriitorul nostru asistând în 1862, la cea de-a doua Adunare a „Astrei“, la Brașov, la 28, 29 și 30 Iulie.

O amplă dare de seamă asupra lucrărilor și serbărilor „Asociațiunii“ va publica el în „Revista Română“, informând pe larg și amănunțit pe frații de dincolo asupra năzuințelor culturale și naționale ale celor de dincoace. Articolul lui Odobescu este scris cu o desăvârșită sinceritate alăturând elogiului celui mai entuziast pentru „Asociație“, privirea critică cea mai scrupuloasă. De-asupra tuturor atitudinilor sale plutește de fapt numai porunca istorică a conștiinței naționale.

Darea de seamă a lui Odobescu începe cu o descriere a Scheilor Brașovului unde se ținea Adunarea, cu relevarea elementelor de pitoresc ce înflorau mulțimea românească distingând-o de populația străină, cu accentuarea semnificativă a celor 12 călășari din Mureș ce desfășurau acel „joc cu bâte“ ce l-am admirat de curând — punte de aramă peste veac — la ultima noastră Adunare. Apoi abia, Odobescu intră — cum scrie el cu atât respect — în „sanctuarul Adunării“, în „Areopagul literar al Românilor Ardeleni“. Urmează o atentă înfățișare a lucrărilor congresului schițând la fiecare pas portretele vajnicilor luptători ai „Asociațiunii“. Iată-l de pildă pe pâr. I. Popazu, protopop la biserica Sf. Nicolae din Schei, rostind cuvântarea de bun sosiri în fața unei săli fremătând de viață și entuziasm național. Iată-l în fruntea Comitetului pe Andrei Șaguna, Mitropolit al Românilor ortodocși, pe Mitropolitul Alexandru Sterca-Șuluț al Blajului, pe canonicul Tim. Cipariu, vicepreședinte al „Asociațiunii“, pe Gh. Barițiu, prim-secretar, pe Ilie Măcelariu, pe Axente Sever și atâtea alte strălucite figuri ce au constituit puternicul organism al „Astrei“.

Urmărim mai departe cu Odobescu, fazele Adunării. Mitropolitul Andrei Șaguna cuvântă prudent și conciliant; avântat, mai răscolit de vraja patriotismului pâr. Tim. Cipariu. Gh. Barițiu, prezintă expoziția industrială, agricolă și artistică pe care „Asociațiunea” o organizase pentru prima oară. Descriind amănunțit obiectele expuse, Odobescu înseamnă o constatare prețioasă: el „*nu simte că trecuse granița*”. Unitatea și originalitatea neamului se vădeau astfel pretutindeni scriitorului nostru.

Sunt luate apoi în discuțiune problemele filologice: concepția puristă a limbii și ortografia propusă de Tim. Cipariu al cărui cald elogiu și portret, Odobescu îl va făuri și într'un alt articol mai târziu. În acest punct — firește — scriitorul nu mai este de părerea Adunării care adopta ortografia cîpariană. Urmează câteva rânduri de aspră critică ce desvăluțesc pe viitorul luptător împotriva școalei latîniste. La sfârșitul articolului, Odobescu înseamnă câteva importante concluzii și o seamă de mulțumiri tuturor celor ce au contribuit la sărbătoreasca manifestare a Adunării. Printre altele, el pledează mai ales — cu multă căldură — întru răspândirea ideilor „Asociațiunii” la Români de pretutindeni, preconizând realizarea unui areopag spiritual al întregului neam.

Reamintind cu prilejul comemorării lui Al. Odobescu bunele sale păreri asupra primelor manifestări ale „Asociațiunii”, am socotit că ele pot constitui încă un înalt îndemn pe care trecutul societății noastre e chemat să-l dea prezentului ei.

Prin vigoare, conștiință, disciplină la renașterea națională

de **Dr. Iuliu Hașlegan.**

Trăim vremuri decisive, care ne provoacă pe toți să ne înrolăm sub drapelul unei credințe și al unei acțiuni. Aceasta va hotărî dacă Românii sunt menși să devină o națiune mare sau să piară. *Numai prin concentrarea tuturor energiilor creatoare pe același plan de muncă pentru țară și Rege vom reuși să evităm o catastrofă.* Să activăm toate conștiințele cu convingerea, că noi, un Stat și națiune, nu putem exista, decât prin muncă, luptă și sacrificiu; prestarea acestora e problema de existență.

Prin solidaritate națională am câștigat libertatea și unitatea națională. Această libertate și unitate nu se poate însă menține, decât prin aceeași solidaritate dinamizată prin muncă și prin sacrificiu în slujba unui nou ideal.

Noul ideal nu poate fi altul, decât perpetuarea în vecii-vecilor a României Mari.

Acest ideal nu poate realiza altfel, decât numai prin concursul unor forțe creatoare, fizice și spirituale, care să domine viața națiunii în toate manifestările sale. Polarizate spre o idee conducătoare, care nu poate fi alta decât o *Românie puternică și eternă*, aceste forțe vor crea unitatea spirituală indispensabilă unei vieți naționale.

Aceste forțe creatoare sunt *vigoarea, conștiința și disciplina națională*. Ele devin creatoare prin o trăire intensivă a individului în mijlocul națiunii, *participând la munca națiunii prin sudoarea feții, luptând în armata națională prin vărsare de sânge, activând în știință, nu numai pentru știință, ci și pentru răspândirea luminei în masele mari ale neamului.*

O națiune se perpetuează în prima linie prin vigoarea integrală a trupului și a sufletului. *Această vigoare se con-*

servă și sporește prin educație fizică. Educația fizică, această școală a sănătății, va da roade cu deosebire dacă va fi înțeleasă în sens colectiv. Întreaga națiune trebuie să fie încadrată în adevărata educație fizică, care se străduiește să-l dea înafară de forța fizică, de câștigarea unei capacități maxime de muncă, în același timp și o vigoare a sufletului. O educație fizică, care urmărește și un antrenament moral, creând un spirit de echipă, de camaraderie, de fraternitate, de solidaritate, într-o atmosferă de optimism și entuziasm, ne înzestrează cu o voință spre bine, cu prezență de spirit și curaj, cu o stăpânire de sine și mai ales cu o dispoziție spre fapte și spre recunoașterea unei ordini. Numai prin acest antrenament integral, fizic și psihic se crează caractere și personalități, la care gândirea, vorba și fapta sunt într-o interdependență logică și imutabilă.

Asfel concepută educația fizică în sens colectiv și biologic, fizic și psihic, ea duce spre adevăratul record, care este asigurarea eternității unei colectivități, a unei națiuni.

O colectivitate viguroasă se ridică la gradul de națiune, prin conștiința națională. Prima condiție a existenței unui popor ca entitate diferențiată este conștiința națională. Ea este sângele, care circulând prin întreg organismul poporului, îi dă viața. Ea este materialul necesar zidirei edificiului național. Ea este forța cea mai puternică activatoare de cele mai înalte virtuți.

Condiționată pentru fiecare cetățean în parte de puritatea vieții sale familiare și grija permanentă față de urmași, ea se călește prin o trăire intensă în mijlocul neamului, printr-o participare la toate suferințele și bucuriile lui.

Conștiința națională nu trebuie să fie numai o haină de paradă, nici de reclamă; ci o haină a vieții creatoare de toate zilele ea nu este un verbalism steril. Conștiința națională este o comoară, care conține cele mai mari virtuți cetățenești și omenești. Tocmai de aceea trebuie să adăpostim cu sfîșnite această comoară în inimile noastre. Conștiința națională înseamnă mai întâi recunoaștință și respect înaintașilor, apoi răspundere și grijă urmașilor. Recunoaștința este nu numai admirația faptelor mari și păstrarea neștirbită a bunelor tradițiuni, ci și recunoașterea

greșelilor din trecut, menite să servească drept învățătură pentru prezent și viitor. Răspunderea este nu numai conservarea, ci și transmiterea tuturor energilor câștigate și sporite generațiilor viitoare. Și aceasta nu se poate decât prin exemplul viu dat de clasele conducătoare. Conștiința națională mai înseamnă *iubire de frate, iubire de neam*, căci cu toții avem aceeași soarte, aceleași bucurii și aceleași suferințe. Conștiința națională înseamnă *iubire de glie, iubire de țară*, iar aceste iubiri de frate și de glie — numai atunci sunt adevărate, dacă vizează un neam etern și o țară eternă. *Tocmai această veșnicie a iubirii ridică dragostea de patrie și neam mai presus de alte sentimente*. Ea trebuie să fie eternă fiindcă se contopește cu iubirea veșnică față de Dumnezeu, Cel fără de sfârșit. *Iată de ce iubirea de neam nu e posibilă fără iubire față de Biserică și Dumnezeu*. Eternitatea acestui sentiment dă calitatea eternității iubirii de neam și de patrie. Numai atunci ne putem într-adevăr iubi țara, când suntem pătrunși de convingerea că ea este eternă, căci o patrie trecătoare nu ne-ar putea da acest sentiment divin al iubirii de neam și de patrie, care se sfințește prin iubirea de lege strămoșească.

Conștiința națională înseamnă apoi *unitate în voință, în gândire, în atitudine, solidaritate în misiune, fidelitate limbii, legii, gliei și sângelui*, pe care vrea să le păstreze neatinse și veșnic înfloritoare. Numai acele neamuri supraviețuiesc, cari iubesc limba, legea și glia strămoșească. Conștiința națională mai înseamnă *demnitate*, până la mândrie și încredere, în puterile neamului și în viitorul lui. Ori ce diminuare a demnității, ori ce idei pesimiste contribuie în măsură largă la coborîrea prestigiului național.

Conștiința națională înseamnă apoi înainte de toate *datorie și răspundere*. Nici un drept fără datorie, datorie înălțată până la sacrificiu și până la *sacrificiul suprem, oferirea vieții tale când moartea individului înseamnă viața neamului său, prin care el trăiește mai departe*.

Conștiința națională devine dinamică, creatoare, Dumnezeuască tocmai prin acest suprem sacrificiu al vieții. Moartea individuală pentru neam asigură viață eternă națiunii.

Cea mai prețioasă energie a unei națiuni este însă *disciplina națională*. Disciplina este elementul de punere în valoare a tuturor forțelor fizice, morala și intelectuale. *Numai disciplina dă tărie unui popor, ea face națiunea puternică și respectată*. Ridică o colectivitate la rangul de popor, la rangul de națiune. Cel mai mare defect al vieții noastre individuale și colective este lipsa disciplinei. Zilnic asistăm la manifestații, care trădează inexistența acestei forțe, fără de care vigoarea și conștiința națională nu se pot valorifica.

Să recunoaștem deci, că *cea mai mare energie a unei națiuni este disciplina*. Ea este elementul determinant în punerea în valoare a tuturor virtuților omenești și cetățenești.

Disciplina nu cere abdicarea de independență, ci încadrarea prin ascultare și executare, ori prin comandare și control în serviciul unei idei, nepunând în balanță interesul personal față de interesul suprem al națiunii.

A asculta și a executa, a comanda și a controla, este egal. A servi nu este rușine, nici slăbiciune. A conduce nu este nici glorie, nici putere. Ambele atitudini sunt împliniri de datorie și sunt egale dacă sunt sfinite prin sentimentul răspunderii, care dă valoarea morală a muncii prestate. Capacitatea de comandă presupune capacitatea de subordonare. Cine nu știe asculta, nu știe conduce. Capacitatea de subordonare conferă cealaltă capacitate, — capacitatea de conducere. Subordonarea, executarea ordinului la un comandament crește în merit, dacă comandamentul extern se transformă într'un comandament intern, într'o poruncă a sufletului. Atunci disciplina dictată din afară, cu o valoare relativă, se transformă într'o virtute de o valoare relativă, se transformă într'o virtute de o valoare absolută, incommensurabilă, în acea *disciplină spirituală, care singură e capabilă să facă minuni*.

Cine aspiră la comandă mai întâiu să facă școala ascultării, obediței, a faptelor, a sacrificiului. Numai astfel va fi pregătit să devină din soldat credincios al unei idei un general înarmat cu cel mai puternic armament al disciplinei spirituale.

Disciplina spirituală însemnează *păstrarea ordinii, respectarea autorității și a ierarhiei valorilor* și astfel este elementul cel mai util, cel mai constructiv al oricărei societăți. Astfel înțelegă și trăiește disciplina, cu menținerea ordinii stabilite, cu respectul autorității consacrate și cu recunoașterea ierarhiei valorilor reale, ea devine cea mai considerabilă forță de rezistență și înaltare a unui stat, a unei colectivități. Unde nu e ascultare și nici conducere, în clipe mari, decisive, se instalează panica, căreia îi urmează catastrofa.

Disciplina spirituală trebuie să existe și jos și sus, dar mai ales sus. *Cei de sus să-și însușească disciplina obedienței, a muncii, a faptelor, a suferințelor, a moralei și a sacrificiului la posturi inferioare și numai după ce printr-o practică reală a disciplinei de subordonare în mijlocul colectivității au făcut examenul de admitere, să se prezinte la postul de comandă.*

Disciplina spirituală *să fie constantă*. Disciplina să sfințească tocmă prin statornice. Această disciplină constantă nu se poate câștiga decât prin training, prin participarea permanentă cu fapte, cu jertfe la toate manifestările vieții colective.

Disciplina nu se moștenește. Ea se câștigă prin „sudarea feței” și prin „stropii de sânge”, ea fiind o flacăără, care arzând și prin durerile arsurii ne luminează.

Intrarea precoce într-o disciplină reală este posibilă mai ales în cadrul unei educații fizice, democratice. În acest cadru, individul poate să se inițieze treptat și în mod agreabil în marea și sfânta disciplină. *Disciplina nu se poate însuși, decât prin trăire, prin educație, prin o obișnuință zilnică de a munci și a jertfi*; pentru aceasta mai potrivită este azi din toate metodele — educația fizică, democratică, națională. Adevărata educație națională tinde mai întâi la realizarea unei discipline individuale, ceea ce trebuie să însemneze stăpânire de sine și subordonare unei comande supreme. Această disciplină individuală să fie dublată de o disciplină biologică caracterizată de o răspundere adâncă pentru păstrarea unei sănătăți integrale ce trebuie transmisă neafinsă generațiilor viitoare.

Disponând astfel fiecare cetățean de-o disciplină individuală, el se va putea încadra într'o disciplină națională care este motorul vieții naționale și garanția în ori ce vremuri grele a victoriei unei națiuni.

Numai prin stăpânire de sine se poate înrola individul în serviciul unei idei — pentru care este gata ori când a aduce sacrificii.

Numai o disciplină națională înaltă sfințește o națiune și face ca națiunea să fie considerată și respectată. Numai disciplina națională face, ca națiunea să fie puternică, căci puterea stoarce considerare și respect. Disciplina națională înseamnă obediență și serviciu marilor comandamente ale națiunii, supunerea intereselor particulare marilor interese ale națiunii.

Disciplina națională înseamnă alipire și fidelitate neamului cărui aparținem preferând sacrificiul suprem al vieții, moartea ori când ne-o cere țara și națiunea. Disciplina națională este deci renunțare, servire, suferință și moarte. A trăi muncind, suferind, murind pentru neamul tău, înseamnă a fi soldatul credincios al adevăratei discipline naționale. Disciplina națională înseamnă jertfe și iar jertfe pe altarul neamului.

Disciplina națională adevărată mai realizează și altceva. Ea reușește să armonizeze contrarietățile de spirit și de conduită a deosebitelor grupări. Disciplina națională veritabilă duce la o nivelare a tuturor curenților spirituale, la o armonizare a intereselor tuturor straturilor sociale, muncitoare, încopelindu-le în corpul unitar al națiunii, în serviciul națiunii. Disciplina națională înfăptuește solidaritatea tuturor vârstelor și claselor. Ea asigură rezistența, progresul, victoria finală a ori cărui neam prin utilizarea tuturor energiilor naționale, dar mai ales a vigoarei și conștiinței naționale puse în slujba acelui ideal.

Vigoarea și conștiința națională ne-au dat libertatea și unitatea; acestea însă nu se pot păstra decât printr'o disciplină națională. Disciplina națională este primul și cel mai evident semn al aprecierii libertății. Libertatea pentru ca să devină o forță are neapărată nevoie de disciplină, căci libertatea numai prin putere se poate menține. Libertatea prin disciplină devine putere, iar libertatea devine

putere nu se poate menține, decât tot prin disciplină. Disciplina face ca vigoarea și conștiința să devină forțe infrangibile. Numai prin vigoare, conștiință și disciplină națională se poate ajunge la acea stare dinamică colectivă ce se poate caracteriza prin lozincă „gata ori când“.

Numai înarmată cu aceste forțe creatoare, oștirea noastră va putea grăbi ori când în stilul gloriosului Mărășești și pe cea mai mică piatră de hotar „pe aici nu se trece“!

Această credință, prin vigoare, conștiință, disciplină, națională la renașterea națională, o propagă și o practică organizațiile tineretului inițiate și conduse de Marele Stat al Său Regele Carol al II-lea, cărora întregă națiunea Său le recunoaște, că cu o oră mai curând i-a arătat drumul pe care trebuie să înainteze.

Cercetașii cu deviza: „*Gata ori când*“.

Străjerii țării cu deviza: „*Credință și muncă pentru țară și Rege*“.

Școlii cu deviza: „*Totul pentru binele neamului*“.

Educația preregimentară cu deviza: „*Pentru neam, țară și Rege*“.

Toate aceste organizații trebuie să cuprindă întreg tineretul dela 6 ani până la 21 ani și apoi dela 21 ani în sus, toată națiunea, oferindu-i ocaziunea de a se iniția în practica, exercitarea tuturor virtuților cetățenești, creând astfel acea unitate de credință și de acțiune care să asigure eternitatea României Mari. Pentru ca aceste organizații să fie adevărate școli ale întregii națiuni unde să se prepare tineretul sub conducerea bătrânilor pentru o viață constructivă, armonică, fiecare din noi și în prima linie dascălii, preoții, medicii, — apoi funcționarii, militarii, să se înroleze voluntar în serviciul națiunii. Jertfind fiecare din noi numai o oră pe săptămână pentru națiune, întâlnindu-ne toți o oră pe săptămână pe aceeași arenă curățită de miasmele vieții noastre publice, vom aduce o contribuție considerabilă la asigurarea eternității neamului, din care facem parte. România nouă va deveni într'adevăr mare numai prin vigoarea, conștiința și disciplina națională a Românilor. Să ne înrolăm cu toții în munca de regenerare națională. Răsplata noastră va fi: o Românie Mare, eternă și puternică.

Să păstrăm moștenirea

(Rezumat de conferință populară)

de I. Agârbiceanu.

1. Nici un om nu este așa de desprețuit ca risipitorul moștenirii părintești. Cine nu știe ce să facă, cum să folosească averea moștenită, se aseamănă cu nebunul care în fața unei clădiri nouă și frumoasă, nu are ceva mai bun de făcut decât să ia târnăcopul și s'o dărâme până la pământ. Risipitorul e batjocorit și scos din rândul oamenilor pentru că nu-și dă seama câtă muncă, cât gând și suflet, au pus părinții ori strămoșii pentru a aduna o avere. El nu înțelege prețul ce zace în bogăția moștenită și nu știe să-l folosească și pentru aceea își bate joc de ceea ce avem mai de preț în lume: câștigul prin munca noastră trupească sau spirituală.

2. După cum într-o familie rânduri întregi de generații lucrează și adună pentru ca cei ce o formează azi să fie în bunăstare materială, să aibă o moștenire dela înaintași, tot așa popoarele nu se trezesc, nu se nasc dintr-o dată bogate trupește sau sufletește, ci ajung așa numai prin muncă și luptă îndelungată.

Dacă tu te-ai născut român cu frumoase podoabe sufletești: cinstit, drept, curat, bun, viteaz, iertător, trebuie să știi că în mare parte nu e meritul tău că te-ai născut cu aceste moșteniri frumoase, ci că le datorești în mare măsură părinților, moșilor și strămoșilor. Ei au câștigat aceasta înzestrare sufletească prin muncă și luptă de veacuri. Pentru că nici un lucru bun nu se câștigă în lume fără mare luptă, muncă și suferință. Datoria ta e nu să risipești aceste comori moștenite, ci să le crești, întocmai ca și datoria acelui care a moștenit o avere în pământ sau bani.

3. Noi românii, ca și toate popoarele, ne-am câștigat însușirile sufletești din felul cum au trăit înaintașii noștri — în bine ca și în rău, — iar aceste însușiri s'au așezat cu timpul nu numai în sufletul neamului, ci și în lucrările, în zidirile sau creațiile sufletului național. Acestea formează *moștenirea sufletească* pe care o avem dela strămoșii noștri.

4. Poveștile, colinzile, poezia populară, legendele, cu un cuvânt tot ceea ce se cuprinde sub numele de *literatură populară* ne desvăluie o parte din aceasta moștenire sufletească. Tot asemenea *cântecul, muzica, dansul* național, cum au ajuns până la noi, ca și *portul* național și *datinile* deosebite.

Cine vrea să cunoască *sufletul* poporului românesc, trebuie să se apropie de aceste comori rămase din bătrâni și să le cerceteze mai de aproape.

Știm cu toții că popoarele se deosebesc unul de altul prin limbă, prin literatura populară, cântec și muzică, dans și prin datinile dela anumite praznice ori ocazii, cum sunt: nașterea, nunta, moartea.

Dar puțin își vor fi pus întrebarea: pentru ce aceste deosebiri între neamuri? De unde au izvorit ele? Deosebirea vine din sufletul național deosebit pe care și l-a format fiecare popor în scurgerea sutelor ori miilor de ani.

Toată apa bună de băut e prețioasă, dar nu toate izvoarele bune dau aceeași apă. Din unele țșnește apă rece ca gheața, din altele mai stămpărată; un izvor e limpede ca lacrima, altul e mai tulbure. Atârnă prin ce straturi de pământ sau de piatră trece, până să se verse la lumina soarelui.

Apa e sufletul unui neam; însușirile apei sunt calitățile izvoarelor: rece, limpede, răcoritoare.

Ca și apa bună de băut, sufletul unui popor a trecut prin multe straturi de simțiri, de suferințe, de bucurii, de lupte, de nădejdi sau desnădejde, până când a ieșit la lumină cu proprietățile lui. Și fiecare suflet de popor a trecut prin alte și alte împrejurări în viață, de aceea și calitățile lui, lămurite în moștenirea sufletească, sunt deosebite.

Românii, de-o pildă, au trecut veacuri întregi prin cumplite lupte și suferințe: aceasta se vede, se simte, din doina

lor plină de durere, de dor. Se vede în mișcarea domoală din atâtea jocuri bătrânești. Am avut însă și zile furtive, de biruință și de belșug și acestea și-au lăsat urma în cântecele de lume, în chiuiturile dela horă, în jocul repezit al învârtitelor și țârlinelor.

Popor de plugari și de păstori, fără orașe mari, fără fabrici, noi ne-am lucrat îmbrăcămintea din cânepa și inul semănat și lucrat de noi, în războaiele noastre de țesut, având de croitori pe țărani și țărancele din fiecare casă, din fiecare familie.

Așa s'a născut *portul alb* al românilor chiar înainte de a ști cum să vopsim lăna, dacă va fi fost așa vreme înainte de a veni stofele colorate ale fabricilor până la noi.

Tratul nostru în mijlocul naturii, în munți și văi, între frumusețile negrăite ale naturii au deșteptat simțul frumosului în neamul nostru și femeile noastre și-au împodobit costumul lor și al bărbaților în chip minunat de frumos.

În tratul risipit prin munți și văi, cu satele răsfrate, prilejul de a se aduna mai mulți români laolaltă, îl dădeau praznicele mai mari, nunțile, înmormântările, când strămoșii rămăneau mai multe zile împreună. Așa s'au născut datinile dela diferite sărbători, pentru petrecerea oamenilor, pentru a se răzbuna de multele zile petrecute în singurătate.

5. Poate că din toată moștenirea sufletească a trecutului nimic nu e mai de preț pentru noi, cel de azi, decât bunele moravuri ce ne-au rămas dela părinți. Lipsa de lăcomie la avutul altuia, faptul că românii nu au năvălit în țara altora, ca și țârla noastră în a ne apăra moșia strămoșească, se datorează împrejurării că noi am trăit dela început într-o țară mare și bogată, pe care ne-am mărginit să o apărăm de năvala altora. Și toate celelalte moșteniri sufletești le datorăm împrejurărilor prin cari au trecut înaintașii noștri.

6. Dar dacă sufletul național al unui popor se cunoaște din literatura populară, din cântec, dans, îmbrăcămintă, fiindcă în aceste lucruri dinafară s'a arătat el, e ușor de înțeles pentru ce *ne sosesc mereu îndemnurile să ne păstrăm aceste comori*. Trebuie să le păstrăm pentru că în ele e pusă o bună parte din sufletul nostru național din

noi înșine. Și când ne lepădăm de ele, ne lepădăm și de părți întregitoare ale sufletului nostru.

Ajungem să ne înstrăinăm de noi înșine, să nu ne mai cunoaștem și să nu ne mai cunoască nici alții. Lepădând cântecul, portul, dansul românesc, ne lepădăm de noi înșine și de sufletul nostru cel bun și sănătos din trecut. Pentru a lua o pildă. Uitați-vă fiecare ce ajunge un țăran tânăr cu soția lui, care se duce la oraș, se face portar la o casă mare, ori factor poștal, ori aprod la judecătorie sau la tribunal. În locul boerestei haine albe, cu pieptar sau cojoc frumos, cu țări de lână, se îmbracă în haine negre de-un prost gust. În loc de doină din fluer, cântă din armonică. În loc de horă, joacă cine știe ce drăcovenie nouă. În loc de colindă de Crăciun, ascultă un patefon. În loc de trozi merge la cinematograful.

Ce se alege de el?

Se schimbă numai pe dinafară? Numai la înfățișare nu mai seamănă cu țăranul mândru de ieri?

Ba se schimbă mai tare încă în cele sufletești. E un fel de zăpăcît care nu știe pe ce să se razîme. Nici tu domn, nici tu țăran. Ci un fel de liliac nenorocit, între șoa-rece și pasăre.

Și i se elatină toate credințele de mai înainte. Nu mai e cinstea, cuvînta de mai înainte, ci un fel de ploconeală pe la toți și aplicare spre necinste pentru a face bani.

Iată care e urmarea părăsirii moștenirii sufletești lă-sată de strămoși.

Și e firesc să fie așa. De câteori omul de mai sus a lepădat câte ceva din datinele lui dela sat, a pierdut și în suflet câte-o calitate care era crescută cu datina dela țară. Până când i-a rămas sufletul gol.

Iată pentru ce ne vin îndemnuri mereu să ne păstrăm moștenirea părintească, să nu o risipim, nici să o schimbăm cu alta.

7. E adevărat că îndemnurile de acest fel nu ajută nimic atunci când se pune la mijloc un interes economic. Zadarnic sunt toate îndemnurile să ne păstrăm — de-o pildă — portul strămoșesc, dacă fabricile varsă până în fundul munților mărfulți țeftine și omul se poate îmbrăca

mai cu puțin cumpărând, decât lucrându-și singur îmbrăcăminte. Nici nu am putea să spunem ceva împotriva îmbrăcării în porți strein a sătenilor cari se așează pentru totdeauna la oraș. Din ei se va forma cu timpul clasa mijlocie și apoi la oraș, în slujbe, în fabrici portul nostru alb s'ar putea ținea numai cu multă cheltulală.

Decât e de gândit la un lucru: Materialul de haine cumpărat în fabrică e mai ieftin ca cel pregătit acasă? Dacă cumpărăm o pătură țărănească, albă sau neagră, cu ori ce postav, vom constata că pătura e neasemănat mai durabilă. Asemenea și pânza de in sau cânepă decât juplul de bumbac. Dacă mai adăugăm că țăranul nostru încă nu are, ca și țărancă, o ocupație în timpul iernii și că ceea ce iese din mâna țărancii e mai frumos decât înfloritura cumpărată, — avem toată îndreptățirea să spunem că marfa țărănească și acum e mai bună, mai durabilă, mai frumoasă și deci mai ieftină decât cea dela târg. Suntem în drept să cerem ca la sate să se rămână la portul național.

Unde mai pui puterile sufletești, hărnicia, ce naște prin facerea acestor lucruri de către fiecare gospodină?

Și acesta e cel mai mare bun: îl crește mintea și inima lucrând frumos și rămâne în vatra moștenirii din trecut, adăugând la sufletul rămas dela strămoși.

Ce să mai spunem de literatura poporală, de dans și cântec? Cele dela oraș au rămas și rămân mereu în urma celor dela sate.

Ce e de crezut? Un țăran care știe zeci de busme, legende, poezii populare, strigături, nu va rămânea mai deștept decât fratele său care trecând la oraș cetește din gazete cum a omorât cutare, cum a jefuit cutare, ce s'a mai ales de cutare bandă de tâlhari? Sau care cetește proaste povești străine cu polițiști și hoști din America ori Anglia? Ce suflet își va forma unul și ce suflet celalalt din citirile lor?

E ușor de răspuns.

Sau cu ce vor putea fi înlocuite minunatele, frumoasele și cuvințioasele noastre jocuri naționale? Cu tropăeli nemțești? Cu jocuri spurcate venite dela negrii din Africa și pe cari o parte a lumii dela oraș le-a împământentit?

Dansul îl putem păstra cât mai pur național, pentru că e de o frumusețe cum rar se mai află.

Tot asemenea cântecile noastre bătrânești, doinele, cu ce vor putea fi înlocuite? Cu melodii dela patefon, străine toate de sufletul românesc? Cu romane stropșite ca melodie și necuvîntuioase în cuprins?

8. Moștenirea bună, frumoasă, bogată sufletească pe care ne-au lăsat-o strămoșii să ne-o păstrăm în tot ce are înălțător și folositor. Ne vom păstra așa chiar sufletul nostru.

Binefacerile Soarelui

Conferință la Univ. pop. a despărț. Sibiu

de **Dr. Liviu Ionașiu.**

Dorința de a vă da prin această conferință medicală cât mai multe cunoștințe practice, folositoare vieții, m'a făcut să-mi aleg subiectul „Binefacerile Soarelui“, adică binefacerile acestui astru ceresc, care e la îndemâna tuturor și de care trebuie să știm să ne folosim cât mai mult și mai bine.

Puterea de vindecare a naturii, care — la rândul ei — își primește această putere dela soare, a fost cunoscută din cele mai vechi timpuri.

Dela începutul lumii oamenii au privit soarele ca pe izvorul întregii lor ființe, îl priveau ca o putere vizibilă a naturii, îl prețuiau și-l adorau. Popoarele vechi, ca Egiptenii și Perșii, ca și popoarele primitive de azi, îl îndumnezeiesc și adoră, se închină lui. Toate popoarele au cunoscut puterea binefăcătoare a soarelui și au folosit-o în diferite moduri la tratamentul boalelor.

Sunt dovezi că Babilonenii și Asirienii și-au avut grădinile lor speciale pentru cura de soare, iar strămoșii noștri, Romanii, aveau „solarii“ (acoperișele caselor amenajate pentru cura de soare) unde își curăriseau reumatismele sau își expuneau corpul, ca să li-l întărească soarele. Herodot ne spune că la Greci se folosea puterea soarelui pentru întărirea mușchilor și a nervilor.

Doctorii lor îi sfătuiau să-și expună la soare mai des spatele, deoarece presupuneau că nervii voinței sunt în această regiune.

Tot la Romani (ne istorisește Celsus Aurelianus), se făceau băi de soare contra scrofulozei și a rachitismului.

Evul mediu, cu asupritoarele lui legi contra oricărei invenții (invențiunile ce erau considerate drept vrăjitoriile), a contribuit să se dea uitării puterea curativă a soarelui. Abia la sfârșitul secolului al 19-lea i-a fost dat unui elvețian (Arnold Rikeli) să scoată din nou la iveală vechea și uitată putere de vindecare a soarelui, înființând, la 1865, un sanatoriu climateric. Acestui medic elvețian i se datorește tratamentul științific prin razele solare. Dela el se folosește tot mai mult cura de soare, făcându-se câte-odată chiar abuzuri, cari mai mult strică decât folosesc.

Soarele este compus dintr'un număr mare de raze.

Prin prisma lunei, ele se descompun în 7 culori și anume: roșu, roz, portocaliu, galben, verde, albastru și violet.

Culorile provenite prin descompunerea razelor de soare se obțin și în curcubeu. Atci lumina soarelui este descompusă prin stropi de apă. Afară de acestea mai sunt în soare o serie întreagă de alte raze, pe cari nu le putem vedea, dar ne mulțumim să constatăm efectele lor. Aceste raze poartă numele de ultra-violete și ultra-roșii sau infra-roșii, prin faptul că sunt așezate lângă violet sau lângă roșu. Aceste raze invizibile sunt de mare importanță în cura de soare.

Știința ne-a dovedit că razele ultra-violete sunt raze chimice, iar cele infra-roșii sunt raze calde. Astfel și întrebuințarea lor diferă după efectul ce voim să-l obținem.

Puterea razelor ultra-violete, ca și a celor infra-roșii diferă după anotimp, astfel puterea razelor ultra-violete începe primăvara și crește ajungând la maximum în toamnă. Iarna puterea lor e cea mai mică. Tocmai contrarul se întâmplă cu razele infra-roșii, cari sunt puternice primăvara și slabe vara.

*

Dacă examinăm puțin viața noastră de toate zilele vom vedea că nici noi și nici ce este viu în jurul nostru (om, animal sau plantă) nu poate exista fără de soare.

Influența soarelui este în legătură cu anotimpul, cu ziua, cu poziția geografică, cu compoziția calitativă și cantitativă a razelor, cu starea psiho-fizică a omului, etc.

Unele celule din țesuturile omenești resping o parte din razele solare (reflexie), altele lasă să pătrundă numai unele din ele (penetrație), iar altele absorb aceste raze (absorbțiune).

Puterea de absorbțiune, reflexă și penetrație a diferitelor țesuturi este, deci, diferită, atât față de o lumină, cât și față de diferitele raze ale luminii.

O serie întreagă de exemple ne pot dovedi acest fapt. Prin ele vedem că razele violete și ultra-violete sunt mult absorbite și reflectate de piele, până când cele roșii sunt penetrante. Dacă ne uităm cu ochii închiși în soare vom vedea culoarea roșie, iar dacă privim cu ochii închiși în lampa de cuarț, care produce raze ultra-violete vedem o culoare neagră, pentru că lipsesc razele roșii, cari străbat prin organism.

Efectul bun al unei cure de soare se obține prin absorbțiunea razelor.

Soarele acționează în primul rând asupra pielei. Expusă timp îndelungat razelor solare, pielea își schimbă culoarea în negru (se pigmentează).

Influența soarelui însă nu se produce numai la locul expus, ci și asupra organelor mai îndepărtate, în primul loc asupra aparatului respirator. Respirația devine mai rară și mai profundă. Acest fapt aduce o ventilație mai bună a plămânilor. Globulele roșii se înmulțesc și își sporesc rezistența. Musculatura se întărește (se fortifică). Pericolul de infecție e mai mic la persoanele cari fac cură de soare.

Lipsa vitaminelor din alimente se poate înlocui cu băile de soare și nu vom găsi rachitism la copiii expuși soarelui.

Soarele are influință și asupra stării sufletești ale omului. Dovada că popoarele dela sud sunt mai vesele, mai bine

dispuse și cu temperament mai violent, — pe când cele dela Nord sunt mai molatice, posace, închise. O putem de altfel observa aceasta și asupra noastră. O zi cu soare de primăvară ne înviorază, o zi de toamnă nouroasă sau cu ceață ne întristează.

Am arătat bunul efect al soarelui asupra omului sănătos, sunt însă o serie întreagă de cazuri de boală când soarele este un foarte bun sau chiar cel mai bun medicament.

Bunul efect al soarelui asupra variolei (al vărsatului) s'a observat încă în Evul Mediu, când astfel de bolnavi se țineau în corturi, făcute din pânză roșie. Azi avem vaccinarea contra acestei boli, care este mult mai ducătoare la scop.

Deosebit de bun efect are soarele în unele cazuri de tuberculoză. Câți bolnavi cari suferă de această boală nu se vindecă în sanatoriile de munte și dela mare, tratați fiind numai cu raze solare? În sanatoriile de munte, pe lângă soarele bogat în raze ultra-violete, mai găsim o atmosferă liniștită cu aer curat, uscat, lipsit de praf. În sanatoriile dela mare avem un aer mai bogat în sare și temperatură egală. Nu toate cazurile de tuberculoză însă pot fi expuse soarelui. În cazurile grave febrile, cu hemoptizie (sculptat de sânge) nu se poate folosi cura de soare. De aceea tuberculoza se poate trata cu raze solare numai după prescripția medicului specialist.

Diferite stări nervoase se pot trata cu raze solare. Astfel se întrebuințează culoarea albastră ca un calmant la bolnavii agitați, iar culoarea roșie ca un excitant (ca să-i învioreze) pentru cei depresivi. Observăm de altfel cum la muncitorii, cari lucrează în fabrici, în cari se folosește lumina roșie, că după un timp oarecare se agită, sunt nervoși și trebuie să stea câțva timp la lumina normală, ca să se calmeze.

Rănila expuse soarelui se usucă, nu mai puroază și se vindecă, deci, mai repede. Soarele are asupra lor și un efect anestezic, amortind durerile.

Unele boli de sânge, cum e anemia, leuchemia, se vindecă foarte bine prin cura de soare.

În stările de rachitism în care fosforul și calciul lip-sesc din organism (din care cauză oasele nu se pot întări), soarele înlesnește asimilarea acestor săruri din alimente.

Cura de soare, făcută de mamă în timpul gravidității, are o bună influență asupra dezvoltării copilului, iar în timpul lactației mărește producția laptelui.

La podagră, artritis și reumatism înlesnește eliminarea sărurilor și, deci, vindecarea.

La obezitate (îngrășare prea mare, atunci când inima este bună) soarele, asociat cu munca și cu masajul, produce o considerabilă slăbire. În cazurile de diabet mărește toleranța zahărului.

Diferitele erupții și acnee (coșuri) ale pielii sunt vindecate prin razele soarelui.

Convalescenții, după diferitele boli, se întăresc ușor și repede printr-o cură de soare.

Am expus câteva din bolile, care se pot vindeca prin cura de soare, la nici una din ele însă nu ne putem hazarda să aplicăm această cură fără a consulta în prealabil un medic specialist, pentru că aici se potrivește mai bine proverbul: „Unde e multă lumină e și multă umbră”. Și omul, ca și fluturele, își poate ușor arde aripile când intră prea tare în lumină.

Numai medicul poate decide dacă inima, plămânii și rinichii pot suporta cura de soare și ce doze să se întrebuițeze. Nu este bine să exagerăm cura de soare numai de dragul pigmentației (care acum e la modă) și să facem ca țaranul, care a băut de-odată întreaga sticlă cu picături, crezând că „mult folosește mult”.

Excesul de cură de soare ne poate aduce uneori boli mai grave și mai periculoase decât acele pe care căutăm să le vindecăm.

Un astfel de exces ne poate aduce în primul loc arsuri de piele, stări nervoase cu iritabilitate, agitație și insomnii grave. Poate apoi să ne atace inima și rinichii, dând afecțiunile cronice ale acestor organe. Stând prea mult la soare mai putem avea dureri mari de cap, vărsături, febră (deci toate simptomele unei insolatii), hemoptizile (sculpat de sânge) și chiar apoplexie.

O întrebare, care se pune dela sine, ar fi cum trebuie să se facă cura de soare și cum să ne păzim de efectele ei rele.

O regulă generală se poate stabili numai pentru omul sănătos. Cel bolnav n'are voie să facă cură de soare fără a consulta în prealabil un medic specialist și se va ține strict de prescripțiile primite.

Pentru omul sănătos cura de soare este bine să fie pregătită printr'o cură de aer. Începem deci încă din primăvară a ne expune corpul gol în cameră cu fereastra deschisă 5—10 minute aerului, îngrijind să nu fie curent și făcând ușoară gimnastică, pentru a ne feri de răceală.

După ce am obișnuit astfel organismul și urmează zile mai calde, începem și noi cura de soare. La început e bine să nu expunem întreg corpul soarelui, dar întâia zi numai picioarele, stând de trei ori câte 5 minute și făcând între ele câte o pauză de 10 minute, apoi a doua zi de trei ori 10 minute, picioarele, iar până la brâu câte 5 minute. A treia zi vom expune și partea superioară a corpului, de trei ori câte 5 minute, iar picioarele 15 minute. Astfel, mărinz zilnic timpul cu câte 5 minute vom ajunge să stăm un ceas în soare, dar nu vom sta niciodată mai mult de $1\frac{1}{2}$ —2 ore și nu vom face cura de soare între orele 11—3 p. m. În timpul curei de soare ne învârtim ca soarele să ne ajungă pe toate părțile. Mai bine e să facem cura de soare plimbându-ne.

Cel mai mare pericol e să dormim când facem cura. Capul trebuie totdeauna să fie apărat cu o pălărie de pânză albă sau cu o pălărie ușoară de paie. Ochii îi apărăm cu ochelari galbeni-verzi și niciodată cu ochelari albaștri sau violeți. În timpul curei de soare e bine să facem jocuri sau gimnastică, iar după cură duș sau baie rece. Între baia de soare și baia de apă rece vom sta $\frac{1}{4}$ de ceas la umbră. Nu vom face baie de soare cu stomacul încărcat.

Este bine să ne obișnuim de copil mic cu această cură de soare. Chiar și sugarii pot face această cură. Pe ei însă îi vom ține la început numai 1—2 minute la soare și numai în zile calde.

Cine ține aceste prescripții găsește în cura de soare : refacere, întărire, bună dispoziție și dragoste de viață și pe drept cuvânt poate zice „Unde intră soarele, nu intră doctorul“.

Plan de lecție.

de Prof. **Aurel Micu.**

Obiectul: Apicultură.

Subiectul: Matea sau Regina (albinelor).

Material didactic: Un tablou reprezentând o mateă; o mateă în natură (dacă e posibil).

Scopul material: Țăranii să cunoască cât se poate de bine matea albinelor, precum și rolul și importanța ei în viața albinelor.

Scopul formal: Țăranii să câștige aptitudinea de a recunoaște cu ușurință o regină, dezvoltarea judecății și a spiritului de observație.

Timp 1 oră.

Planul schițat:

Pregătirea: Dezvoltarea lecției vechi: „Metamorfoza albinei”.

Mai mulți țărani vor povesti liber lecția în felul următor:

Albina, în dezvoltarea ei, trece prin următoarele trei faze: ou, larvă, nimfă.

Oul are forma lunguiață foarte mică, așezată în fundul unei celule, de către mateă. Acolo în condițiuni prietnice, după trei zile, vom vedea în locul oului un vierme foarte mic, într'un lichid cleios, care-i servește ca hrană. Din acest vierme se va forma albina lucrătoare viitoare. Oul trecut în această fază poartă numele de larvă.

Această larvă, hrănindu-se cu suc pe care-l are în jur, depus fiind de albinele lucrătoare, crește repede, așa că după nouă zile ea umple fundul celulei. Ajunsă la această fază, larva se acopere cu un fel de mătasă rezultată din o substanță pe care o elimină din gură care solidificându-se, formând o gogoasă, în care larva trece în faza numită nimfă. În acest timp albinele acopere celula cu un înveliș asemănător hârtiei străbătut de o mulțime de găurele (microscopice) care permit trecerea aerului, pentru respirația viitoarei albine.

Înainte de acoperire, albinele înmagazinează hrana trebuincioasă larvei care va trece în faza a treia adică în

nimfă. În această stare rămâne timp de 11—12 zile, după care timp rozând capacul, iese din celulă ca albină completă.

Astfel se dezvoltă din ou, albina lucrătoare.

— Fraților, știm cu toții că albinele trăiesc mai multe la un loc, formând familii pe care noi le-am numit stup. Mai știm că într'un stup nu toate albinele sunt la fel. Și aceasta o observăm noi vara în timpul recoltelor, mai când în miezul zilei ies din stup deodată cu albinele și trântorile.

— Dar fraților, ce credeți că albinele trăiesc fără să aibă în fruntea lor pe cineva mai mare. Dar știți Dv. pe cine au ele mai mare? — Pe regina, matca.

Anunțarea : Astăzi vom învăța despre Regina albinelor.

Predarea : Povestesc despre regină, clor, interesant, dezvoltând astfel interesul și curiozitatea lor. În timpul povestirii le arăt pe tablou părțile, organele reginei despre care vorbesc.

Reproducerea : Țărani vor reproduce cele ce le-am povestit, în mod liber.

Aprofundarea : Discut cu țăranii despre importanța și rolul pe care îl are regina, între celelalte albine.

Rezumarea : Prin câteva întrebări se rezumă lecția cea nouă și cele anterioare despre albină.

Aplicarea : Se citește lecția din carte.

Se desemnează — dacă se poate — de către țăranii o albină.

Planul dezvoltat :

Pregătirea : Ascultarea lecției vechi : „Metamorfoza albinelor“. Mai mulți țăranii vor povesti lecția liber.

Să-mi povestească lecția . . N. (vezi pregătirea din planul schițat).

Anunțarea : Astăzi vom învăța despre regina albinelor.

Predarea : Regina, numită mamă sau matca stupului este mai mare, mai lungă decât albinele lucrătoare, aripile sale par a fi ceva mai scurte, capul ei este oval (toate acestea se vor arăta pe tablou). Abdomenul mai lung și mai dezvoltat. Dar mama albinelor nu este la fel ca și orice

mamă, deoarece ea nu face altceva decât depune ouăle în celule și altă grijă nu mai are. Îngrijirea și hrănirea puilor este lăsată pe seama lucrătoarelor. Dar cu toate acestea rolul reginei este foarte însemnat în viața albinelor, pentru că dacă ea trăiește, ele se înmulțesc și astfel depun din ce în ce mai mult lucru, însă în caz când regina moare și nu este înlocuită, toată colonia piere în scurt timp. Acest lucru este recunoscut și de ele deoarece în caz de pericol, o apără toate chiar dându-și viața pentru scăparea ei dela pericol.

Regina se nutrește cu suc adus de albinele lucrătoare, precum și cu miere, însă cu polen niciodată. Din această cauză, limba ei este cu mult mai scurtă decât a albinelor lucrătoare. Pentru că ea nu iese la câmp ca să strângă polen, ei îi lipsesc coșulețele și perișoarele dela picioarele dinapoi, pe care lucrătoarele le au. Tot corpul ei este acoperit cu perișori fini. Tot din această cauză i s'au redus, punga în care albinele strâng nectarul, precum și organele în care albina lucrătoare secretă ceara. În schimb ovarele îi sunt foarte dezvoltate.

Ovarele sunt două corpuri legate la un capăt, care se prelungesc în partea din jos a abdomenului, de-a-lungul acestuia, fiecare este format din o mulțime de tubulețe fine, care sunt pline de ouă, toate acestea se unesc formând două canale, numite oviducte, care la rândul lor se unesc formând un singur canal, vagina. O parte a acestui canal, printr'un canal mai mic, comunică cu vezicula spermatică.

Această veziculă după fecundație, conține numeroși spermatozoizi, care se conservă acolo, într'un lichid pentru mai mulți ani.

Regina se naște dintr'un ou asemănător celui din care provin albinele lucrătoare, dar depus într'o celulă regală, care are forma unei ghiinde cu vârful în jos. Oul este depus aici înainte ca celula să fie completă.

După trei zile din acel ou iese un viermușor, alb care plutește într'un lichid nutritiv special numit: papă regală. După cinci zile, celula este acoperită, iar după acoperire peste 4—5 zile se transformă în regină. După depunerea oului în celula regală, în a șasesprezecea zi, viitoarea regină roade capacul celulei și iese afară ca insectă completă.

După 8—10 zile dela naștere, regina iese din stup pentru împărecherea cu un trântore. După aceasta nu mai iese din stup decât atunci când colonia roește, sau când este amenințată de un mare pericol.

Între a treia zi și a opta zi dela naștere, în zile frumoase, regina iese făcând câte un sbor de recunoaștere în jurul stupului său, căci dacă la reîntoarcere — după fecundare — ar încerca să intre într'alt stup, ar fi imediat ucisă de păzitoarele acelui stup. Numai după ce a făcut mai multe sboruri de recunoaștere, va ieși pentru fecundație.

Reîntoarsă la stup, din sborul de plăcere, după câteva zile ea va depune ouă, începând din centrul fagurelui, în toate celulele cari sunt deja gata și perfect edificate. La început depune mai puține ouă, dar numărul lor crește mereu ajungând dela 1500 până la trei-patru mii zilnic.

Viața reginei, fiind la adăpost, având hrană din abundență, nefiind supusă muncii este mai lungă, ca a lucrătoarelor. Poate trăi 4—5 ani, ba chiar până la șapte ani.

Reproducerea: Să-mi povestească, cele ce v'am spus eu . . . N. (un țăran va începe să-mi povestească cele spuse de mine, fiind ajutat din când în când, după nevoie. Vor continua și alții până ce se va povesti totul. Țăranii vorbesc liber, nu sunt întrebați).

Aprofundarea: Fraților, v'am spus că regina nu lucrează nimic, nu strânge nectar, nu aleargă după polen, ca și albinele lucrătoare și cu toate acestea, lucrătoarele nu o alungă din stup, nu oucid, ci din contra îi prepară o mâncare specială numită papă regală. Ce credeți pentru ce fac lucrătoarele toate acestea? — Pentrucă lucrătoarele își dau seama de importanța reginei într'un stup. Dar pentruce este ea importantă dacă nu lucrează nimic? — Pentrucă de ea depinde viața tuturor albinelor din stup, dacă ea moare și nu este înlocuită, toată colonia va pieri. Dar ce face regina ca să susțină viața stupului? — Ea depune ouăle în celulele făcute de lucrătoare din cari vor ieși albinele viitoare.

Dar am mai spus, că regina face zboruri în jurul stupului, prima dată fără să sboare departe de stup. De ce nu zboară departe de stup? — Ca să știe din care stup

a ieșit. De ce trebuie să știe din care stup a ieșit? — Ca la reîntoarcere să știe ca tot în acel stup să intre. Dar într'alt stup nu poate să intre? — Nu poate pentrucă ar fi omorită de păzitoarele acelui stup. Deci dacă ea nu zboară în alt stup, cum este? — Prevăzătoare și condusă de instinctul de conservare. Regina este iubită de către celelalte albine? — Este mult iubită. De unde se vede această iubire? — Dacă ea este în pericol — ele o apără chiar cu viața lor.

Rezumarea : Despre ce-am învățat noi acum? — Not am învățat astăzi despre regina sau matca abinelor. Ce deosebire este între regină și albinele lucrătoare? — Este mai lungă și mai mare, cu aripile, la aparență, mai scurte, capul oval, abdomenul mai lung și mai dezvoltat. Cine este ea în stup? — Este mama stupului. Ce face ea în stup? — Depune ouă în celulele făcute de albinele lucrătoare. Ce vor ești din aceste ouă? — Viitoarele albine. Cu ce se hrănește ea? — Cu sucule adus de albine: papă regală.

Din cauza că ea nu strânge nectar, cum îi este limba? — Este mai scurtă ca la celelalte albine. Tot din această cauză, ce îi mai lipsește? — Îi mai lipsește coșulețul și periușele care îi servesc albinei pentru strângerea polenului și punca care servește la înmagazinarea nectarului. În schimb ce are regina foarte dezvoltat? — Ovarele. Din ce se naște regina? — Dintr'un ou obișnuit dar depus într'o celulă regală. În cât timp se dezvoltă dintr'acest ou o nouă regină? — După două săptămâni și două zile. Pentruce se dezvoltă așa de repede? — Pentrucă are hrană mai multă și mai bună decât albinele lucrătoare.

După câteva zile dela naștere ce face ea? — Face sboruri în jurul stupului pentru orientare. După fecundație ce face ea? — Depune ouă în celulele pregătite înainte de albinele lucrătoare. Câți ani poate trăi o regină? — Până la șapte ani.

În orele trecute ce am mai învățat despre albine? — Despre morfologia albinei. Din câte părți este compus corpul albinei? — Din trei părți. Care sunt acele părți? — Este capul, pteptul și abdomenul. Ce se află pe capul

albinei? — Aflăm două antene, cinci ochi. Ochii sunt toți la fel? — Sunt doi mai mari și trei mai mici. Aparatul bucal din ce este compus? — Este compus din două buze și o limbă, cu ajutorul căreia sugă sucii florilor. Din ce este compus toracele? — Din trei inele. Ce se găsesc pe fiecare inel? — Câte două picioare. A treia pereche de picioare cu ce sunt prevăzute? — Un coșuleț și o perie. Ce se mai găsesc pe torace? — Aripile. Câte perechi de aripi au albinele? — Două perechi. Cum sunt ele? — Una tare deasupra și alta moale dedesupt. Din ce este compus abdomenul? — Din șase segmente. Din ce este compus tubul digestiv? — Din gură care se continuă cu esofagul, cu sacul de miere, stomacul, intestinul subțire și anusul. Din ce este compus sistemul circular? — Din vasul dorsal împărțit în opt camere separate. Cum se întâmplă circulația sângelui? — Pulsațiunile dorsale împing sângele în spre cap, de unde se împrăștie în tot corpul, vine în contact cu sacii aerieni și intră în vasul dorsal. Cum este sângele lor? — Alb. Ce formează aparatul lor respirator? — Sacii aerieni. Din ce este format sistemul nervos? — Dintr'un lanț de ganglioni din care se respiră o mulțime de firioare.

Prin câte faze trece albina în dezvoltarea ei? — Trei faze: ou, larvă, nimfă. Cum este oul? — Ca și o mică linte așezată în fundul celulei. După cât timp dela depunerea lui, oul se transformă în larvă? — După trei zile. După câte zile începe să treacă în nimfă? — După nouă zile. Cât timp trece larva în faza aceasta? — 11—12 zile. Dela depunerea oului de albină lucrătoare, la câte zile va ieși albina? — După 21 de zile.

Aplicarea: Se vor face însemnări în caete. Se va desemna o regină în caete și se va face tot posibilul ca să li se imprime în mintea țărănilor regina albinelor pentru a o putea deosebi, la timpul său, din celelalte albine. Se va insista și asupra culorii ei care se schimbă după etate

Leceție din apicultură ținută la cursurile superioare țărănești din anul 1933 și 1934.

Despărțământul Cetății-Albe

Activitatea „Astrei”-Basarabene a preocupat într'un mod intens conducerea centrală a „Asociațiunii” și pe redactorii acestui buletin. Cunoscute fiind condițiile deosebit de grele ale Basarabiei după o stăpânire apăsătoare printre ale cărei metode *obscurantismul* se bucura de o excepțională aplicație, în cadrul cărui sistem de continuă adormire a conștiinței moldovenești se exercita cu o stăruință într'adevăr rusească, opera de reeducare și îndreptare către românism avea să întâmpine greutăți și piedeci ușor de bănuț. Hotărîrea de a începe totuși o acțiune a deșteptării naționale sub auspiciile „Astrei”, creând primul despărțământ al acestora în afara Ardealului, în 1924 la Cetatea-Albă, — încheie de aceea în sine un act de curaj și de autentic eroism cultural a cărui importanță nu poate fi subliniată îndeajuns. Dacă adăugăm apoi faptul că opera odată întreprinsă nu și-a diminuat elanul inițial, perpetuându-și rodnicia în desp. Cetății-Albe timp de zece ani încheiați dincolo de cari viitorul îi deschide noi perspective — avem atunci posibilitatea înțelegerii și prețuirii acestei excepționale munci culturale.

O mână de oameni întemeiau la 12 iulie 1924 — sub președinția dlui *T. Iacobescu*, însoțitor și având ca secretar pe întimosul căp. *Mih. Dumitrașcu* — despărțământul „Astrei” din Cetatea-Albă. Incunjurați de fireasca neîncredere a începuturilor, mănunchiul de luptători și-a concentrat totuși puterile și învingând piedeci însemnate, au oferit Basarabiei o *cuvântătoare pildă* a unei vii acțiuni culturale. Sftoasa sămânță de acum zece ani a rodit multiplicându-se ulmilor în realizările ce răsar astăzi cu strălucire în desp. Cetății-Albe. 36 de cercuri culturale având căminele lor mărituri-

sese rezultate la cari poate, nici inițiatorii nu s'au așteptat. O recentă și sistematică expoziție a cărții — în Octomvrie 1934 — vădește de asemenea o putere de înfăptuire ce a depășit cu mult imboldul inițial.

Se datorește această înflorire sprijinul pe care — dintru început — societățile culturale surori l-au dat despărțământului basarabean. Societatea „Teatrul” din T. Severin și „Casa Școalelor” din București au contribuit prin darea bibliotecilor la înfăptuirea cercurilor culturale.

Un concurs cu totul remarcabil și de o lăudabilă eficacitate a oferit *armata* care nu s'a mărginit numai la misiunea ei de apărătoare a țării, ci a înțeles prin conducătorii ei pricepuți — nevoia înălțării culturale a poporului moldovenesc. Ofițerii superiori, cei inferiori, plutonierii chiar, au fost cuprinși de o nobilă emulație aducând neprețuite servicii românismului basarabean. Însemnăm aici câteva din aceste nume ca o recunoaștere a contribuției lor culturale și ca o pildă pentru alții: General *P. Cănciulescu*, comandantul Corpului III de armată, autorul unei circulări prin care îndeamnă garnizoanele să constituască echipe volante în înțelegere cu „Astra” și să înceapă opera de culturalizare a Basarabiei, colonelul *Petrovicescu*, Locot. Șerbu, al cărui nume a fost dat căminului cultural din comuna *Zolocari*, — spre a nu cita decât pe aceștia.

Desp. Cetatea-Albă a lucrat de asemenea în perfectă înțelegere cu Fundația „Principele Carol” care posedă aici 11 căminuri ale ei.

Cu concursul tuturor acestor factori, dar mai ales din generozitatea membrilor comitetului, s'a putut desfășura o activitate pe care cu bucurie și cu frumoasă modestie în același timp, desp. basarabean o detailează în volumul său comemorativ „*După zece ani*” (1924—1934) în 102 pagini.

Răsfoim cu emoție cuprinsul volumului, poposind cu drag în marginea izbânzilor desp. Cetatea-Albă.

Comitetul central județean a distribuit cărți de școală elevilor, a instituit premii pentru copiii cei mai sănătoși, a oferit recompense învățătorilor pentru cursurile de adulți, a tipărit sau a sprijinit publicarea unor lucrări precum: 1. „*Monografia satului Plătărești*” (332 pag.), 2. „*Comorile satelor*”

(62 pag.), 3. „*Almanahul învățătorilor din Cetatea-Albă*“ (200 pag.) și 4. acest din urmă volum „*După zece ani*“ (102 pag.) Remarcăm în publicațiile desp. basarabean cultivarea cu evlavie a notei locale pe care o vădese de asemeni acele minunate expoziții ale cărții ce au existat într'adevăr slova românească la Cetatea-Albă. Subliniem în deosebi expoziția din 20 Oct.—1 Noembrie 1934, sistematic organizată, cu o secție a Fundației „Principele Carol“, cu alta a Fundației „Regele Carol al II-lea“, cu secții de reviste și ziare, cu o galerie de onoare „M. Eminescu“, cu un pictoresc „Colț al Cetății-Albe“ și „Cărții Basarabiei“, cu o secție a „Cărții vechi“, a „Cărții Tării“, a „Cărții artistice“, cu standuri ale editurilor ș. a. — o superioară înfăptuire ce a însemnat desigur o sărbătoare a gândului și sufletului românesc.

Comitetul județean a mai organizat apoi mari manifestațiuni antirevizioniste la Cetatea-Albă, la 1 Decembrie 1932 și un meeting la 28 Mai 1933 cu delegațiuni din satele din jur.

Activitatea despărțământului trăiește însă viu și în celulele sale periferice, în cele 36 de cercuri culturale ale căror frează de entuziasm e sumar înfățișat în volumul comemorativ pentru fiecare cămin în parte. Ca un model de acțiune culturală cităm înfăptuirile căminului din *Plătarești*, sat ucrainean cu 8449 locuitori, unde conduce dl *Mircea Ispir*, învățător. Găsim aici un început de muzeu etnografic cu 160 obiecte, un Radio, iar în cei 7 ani de existență căminul a organizat 59 serbări populare cu mare succes, a tipărit o broșură comemorativă a 5 ani de activitate și a înfăptuit a frumoasă expoziție a cărții în Mai 1934.

Sunt fără îndoielă — puternice realizări ce dau despărțământului Cetății-Albe și conducătorilor săi, tot dreptul la recunoștința noastră, a tuturor celor ce vedem în astfel de manifestațiuni zorile unei noi patrii, înflorate de conștiința misiunii ei culturale.

Al. D.

Din activitatea Comitetului central.

Preocuparea principală din ultima vreme a Comitetului central a fost acțiunea de stimulare a activității „Asociațiunii”.

Dl Președinte — Dr. Iuliu Moldovan — a comunicat Comitetului rezultatele intervenției D-sale întru intensificarea propagandei culturale. Deplasându-se în secuite, D-sa socotește satisfăcătoare frumoasa muncă ce-o depun președinții despărțămintelor de acolo. Se ia act de entuziasta înființare a desp. din Ocland și Gheorgheni. Spre a stimula și activitatea din alte părți, se delegeă — pentru înlăturarea pledicilor ce se vor fi ivit pe alocuri — d-nii S. Țeposu, Dr. At. Popa, Dr. Iosif Stoichița, Dir. Al. Lupeanu-Melin.

I se comunică apoi Comitetului — în diferite ședințe — reorganizarea desp. din *Cincu* și *Arpașul de jos* — Făgăraș, *Sân Martin* — Ciuc, — desp. central județean *Bistrița*, cercurilor din *Telicul-inferior* și *Cinciș-Cerna* — Hunedoara.

Dl Președinte anunță — cu un alt prilej — locurile în care vor funcționa în acest an școale țărănești și anume: în desp. Brașov, Făgăraș, Sibiu, Alba-Iulia, Deva, Oravița, Lugoj, Arad, Oradea, Zalău, Satu-Mare, Sighet, Cluj, Gherla, Dej, Năsăud, Tg.-Mureș, Blaj, Sighișoara, Odorhetu, Gheorgheni, Miercurea-Ciuc, Sf. Gheorghe, Salonta, Beluș, Zlatna, Petroșani, Gura Honț (Arad), Ocland, I. G. Duca (Cristur), Hălmagiu, Atud, Dumbrăveni, Carei, iar în Gherla, Oradea, Miercurea-Ciuc, Brașov se vor înființa și școli pentru fete. Este — indiscutabil — o energetică ofensivă culturală ce animă astăzi mai toate colțurile Banatului și Ardealului.

Comitetul mai hotărăște apoi mai departe sprijinirea „*Gândului Românesc*”, revistă editată de „Astra” ce dă astfel tineretului generații posibilitatea unei mai vii creațiuni literare ca și aprobarea unui ajutor din sumele „*Societății pentru fond de teatru*” cu scopul de a se tipări colecția de folclor muzical inedit a d-lui G. Preșmăreanu, președintele desp. Codlea — Brașov.

Ca de obicei, Comitetul a fost reprezentat de dl Președinte Iuliu Moldovan sau de dl Vice-președinte Dr.

Gh. Preda la diferitele serbări, comemorări, sau la tristul prilej al trecerii din viață al unor membri fruntași ai „Asociațiunii”.

Dl. Președinte a participat astfel la 16 Dec. tr. la comemorarea Drului *Augustin Bunea* la Blaj, iar de curând a rostit cuvântul „Astrei” la înmormântarea *I. P. S. Mitropolit V. Suciu*.

Dl. Vice-Președinte *Dr. Gh. Preda* a reprezentat „Asociațiunea” la congresul F. O. R.-ului și al „Asociației clerului *Andrei Șaguna*” la Sibiu 28 Oct. tr.; de asemenea la 2 Dec. tr. la Mediaș la desvelirea bustului lui *Axente Sever*, iar la 6 Ianuarie la înmormântarea protop. *Togan*.

Dl. *Dr. Vasile Bologa* a reprezentat „Astra” la comemorarea lui *Septimiu Albini*. **Al. D.**

Manifestări culturale în despărțământul Făgărașului

Acțiunea de culturalizare în atât de românescul ținut al Făgărașului e — de mult — condusă de oameni pricepuți ce lucrează fără sgomot, cu o stăruință însă și cu un simț al organizării ce se evidențiază dela prima lectură a Raportului general, sobru — dar substanțial conceput.

O grijă de seamă a comitetului nostru din Făgăraș a fost o sistematică împărțire a județului în despărțăminte de plasă care să facă posibilă o rodnică acțiune de culturalizare printr-o diviziune rațională a munii. S'a propus, și Comitetul central a admis, o nouă „arondare” a comunelor despărțământului județean ce s'au grupat astfel: 34 comune la desp. *Făgăraș*, 19 la desp. *Șercaia*, 10 la *Cincul*, 11 la *Viștea*, 13 la *Arpaș*. E dela sine înțeles că în acest fel s'au pregătit optime condițiuni viitoarei activități.

În ce privește acțiunea lui efectivă, despărțământul a patronat și organizat unitar serbările naționale ale școalelor secundare din Făgăraș, la care s'au ținut conferințe oca-

zionale în cadrul obișnuitului program de cântări și declamări patriotice. Cu prilejul întemeierii secției Făgăraș a Ligii Antirevizioniste, Dl *Gh. Codrea* — vicepreședinte al despărțământului — a comemorat răscoala lui Horia, iar la 15 Aprilie a. t. Dl *V. Cornea* — diplomat al Universității din Oxford — a conferențiat despre: „*Există o chestiune a Transilvaniei?*” (Mișcarea revizionistă din Anglia).

Între realizările de seamă ale despărțământului se impune însă citarea a două fapte: întemeierea unei școli țărănești și începuturile de organizare în comunele Făgărașului, ale „*Șoimilor*”.

Despre activitatea școlii țărănești am mai pomenit într'un alt număr al buletinului nostru (Nr. 2), publicând atunci și numele profesorilor școlii, care a funcționat dela 18 Februarie la 18 Martie cu 18 țărani.

În ce privește întemeierea secțiunilor de „*Șoimi*”, s'au făcut primul pași înainte. Începutul de organizare s'a întreprins datorită entuziasmului și competenței d-lui *Ernil Roșală*, profesor de educație fizică la liceul „*Radu Negru*”, prin inițiativa căruia au fost chemați la demonstrațiile gimnastice din 10 și 15 Iunie un număr de 70 învățători și 3 revizori școlari ce urmează să devină inițiatorii generalizării instituției „*Șoimilor*” în comunele Făgărașului.

Activitatea din ultimul timp a despărțământului mai cuprinde constituirea a două despărțăminte de plasă, ce concretizează noul plan de „arondare” de care pomeniam mai sus.

E vorba anume de constituirea despărțământului *Cincul* la îndemnul și în prezența d-lui *V. Literat*, înimosul și priceputul președinte al Comitetului central județean, când s'a ales un comitet în frunte cu dl *Ioan Brumbea* și de constituirea despărțământului *Arpașul de jos* unde de asemenea s'a ales comitetul prezidat de dl *Dr. Olimpiu Boeriu*.

Dela conducătorii despărțământului din Făgăraș, „*Asociațiunea*” așteaptă — cu neclintită încredere — noul și importante înfăptuiri.

Al. D.

Noul despărțământ al Gheorghenilor (Jud. Ciuc)

Un fapt deosebit de îmbucurător s'a produs în Noem-vrie trecut în cadrul desp. județean Ciuc, la Gheorgheni.

Importanța acțiunii de reorganizare din Secuime, operă întreprinsă de „Asociațiune“, a găsit un viu ecou în sufletele intelectualilor localnici ce au hotărât înființarea unui nou despărțământ la Gheorgheni. Ședința de constituire a avut loc la 4 Noemvrie tr. sub președinția dlui *P. Pașnicu*, luând cuvântul din partea comitetului județean dl prof. *Anastasiu* care a înfățișat idealurile și strălucitul trecut al „Astrei“. Se purcede apoi la alegerea comitetului noului despărțământ în persoana dlor: *T. Chindea*, președinte, *I. Nedelca*, vicepreședinte, *Gh. Passat*, secretar, *Gh. Ciuchi*, casier, *Iosif Duma* și *T. Angheluță*, censori, cărora li se mai adaugă încă nouă membrii.

Dl Președinte *T. Chindea* mulțumind pentru alegerea sa, spune printre altele: „*Noi toți avem un țel, acela de a ne regăsi frații pierduți prin secuizare*“.

Noul despărțământ își propune ca prim-obiectiv al activității sale laudabila inițiativă a înființării unei școale țărănești și organizarea de coruri ale „Astrei“.

Cu astfel de energii și planuri, viitorul despărțământul Gheorgheni făgăduiește strălucit seceriș. **AI. D.**

Cum își pregăteau conferințele doi mari conferențieri francezi

(Sfaturi pentru conferențiarul dela oraș)

Cele ce urmează credem să prindă bine și conferențiarilor noștri, deoarece vor avea puțința să intre în atelierul unor conferențieri de seamă și să le asculte sfaturile de specialiști. Ne gândim la profesorii, la medicii, la preoștii noștri, etc., cari au să țină conferințe în fața unui public orășenesc.

Cu toate că publicul de după războiu este mai greu de satisfăcut și cu toate că publicul ascultător de prin grașele și orășelele noastre nu este cel de pe la „Odéon” sau alte localuri, unde se țin conferințe, în Paris — cetitorul atent va băga de seamă că multe din sfaturile date se potrivesc de minune și pentru publicul nostru.

Am ales două dări de seamă, în care au cuvântul trei conferențieri consacrați ai literelor franceze: *Jules Lemaitre*, *Francisc Sarcey* și *Ferdinand Brunetiére*.

Jules Lemaitre a tipărit articolul său „*Moda conferințelor*” (*Siluețe și portrete*), în revista franceză „*Les Annales*” (13 Febr. 1898), caracterizând pe ceilalți doi critici și conferențieri. Pasagii caracteristice dintr-o conferință, despre „*folosul conferinței*”, de *Ferd. Brunetiére*,*) sunt citate în articolul lui *Lemaitre*. Al doilea articol, folosit aici, este acela tipărit în aceeași revistă, în numărul dedată -- aproape în înregime -- criticul-conferențiar *Sarcey* din prilejul morții sale, în 1899: „*Conferențiarul*” 1. „*Teoria conferinței*” și 2. „*Fragmentul unei conferințe ținute la (teatrul) Odéon*”. (Am utilizat numai punctul 1.)

I.

Lemaitre caracterizează mai întâi de toate pe *Francisc Sarcey* (1828—1899), pe „inventatorul” sau pe „întâitul promotor (cu *Emile Deschanel* împreună) al conferinței”,

*) Atragem deosebită atenție asupra conferințelor acestui critic literar, publicate și în românește: „*Arta și morala*”. (Bibl. „*Dimineața*” Nr. 129.)

pe „unchiașul“ conferinței — Sarcey era numit în lumea literelor franceze „L'oncle“ (unchiașul). El susține că „Unchiașul“ este singurul din conferențiarul de pe atunci, care improvizează întreaga conferință. „Alb, roz, rotund, copios, cordial, de o bonomie puternică, îl găsim delicios de ascultat și te înviorați văzându-l. Comunicând mereu cu publicul său, practicând conferința ca „om de teatru“, astfel că toate cuvintele „trec rampa“, Sarcey are, cum se spune, „sala în mână“. Burghezii Parisului și din provincie, când vorbește el, sunt încantați, cum pricep așa de ușor lucrurile și sunt satisfăcuți de judecata lor cea bună, pe care le-o relevă lor înșile acest orator. Este interpretul loial al eternului Bun-simț și marele clarificator național“.

Dar mai bine să ascultăm pe Sarcey în persoană cum își analizează maniera de a ține o conferință.

Mai întâi de toate cere Sarcey, firește, ca cel ce conferențiază să aibă „darul“ de a vorbi. Nu trebuie să fii „născut pentru marea elocință“, anume aptitudini însă trebuie să fie înnăscute — altfel nu merge. Sunt scriitorii foarte buni, cari sunt grei la vorbă, sunt alții, „causeur“-i excelenți, cari nu sunt de conferențieri, deoarece vorbind de pe podium au o voce cavernoasă și moale. Ca în toate celelalte arte — și aici trebuie să ai talentul necesar, un „întreg de calitate naturală“, fără de cari nu poți conferenția.

„Conferința nu este o artă de lux“, declară Sarcey, deoarece ea „are un scop instructiv“ și este de „utilitate practică“.

Nu vrea să descurajeze pe cineva de are știința și voința de a presta ceva, de aceea arată „procedeele“ sale, ca cineva să „învingă rezistențele naturii“.

Mai întâi: să ai ceva de spus. Ca să pregătești o mâncare de iepure, trebuie să ai iepurele și nu o coadă de iepure de casă. „Să ne înțelegem: ca să ai ceva de spus, nu trebuie să ai idei nouă sau vederi deosebite; nu e vorba să aduci paradoxe, fie aceste paradoxe chiar cele mai ingenioase și, poate, cele mai adevărate de pe lume“. Lui Sarcey nu-i plac sporovătelile și paradoxele, menite să aducă în sperieți publicul ascultător.

Conferențiarul, care are ceva de spus, să aibă *idei găsite de el însuși*, oricât de „vechi ca lumea” să fie ideile acestea și oricât de simple locuri-comune ar fi ele. Înflăcărata individuală să fi contribuit ca aceste idei să fie în-sușite și *digerate* din partea conferențiarului. „Originalitatea nu constă în aceea de a te gândi la lucruri nouă, ci în a gândi *tu însuși* lucruri pe cari mii de generații le-au gândit înainte de tine”.

Bine va fi ca ceeace conferențiarul a răsgândit să aibă totdeauna o „mică pecetie de originalitate”.

Scrupulele de cari poate fi cuprins conferențiarul, obiectând: „dar toată lumea a spus lucrul acesta”! trebuie să dispară — deoarece faptul acesta aduce cu sine ca publicul să fie încântat, constatând că cel ce ține conferințe spune lucruri *adevărate*. E vorba să le rostești cu o notă *personală*, ca să se vadă că ești stăpân pe materie.

Un „mare adevăr este — după Sarcey — că „locul comun este materia și inima „elocinței”, după cum a spus-o oarecine. „Locul comun” trebuie gândit din nou și conformat spiritului propriu.

Profesorilor timpului său le găsește Sarcey un „defect”, asupra căruia atrage deosebita atenție a conferențiarilor — deoarece din cauza acestui „defect” publicul primește cu răceală „lecțiunile pline de erudiție, de bun-simț și de spirit” ale multora. Profesorii trec în revistă generală, când vorbește despre o operă oarecare, opiniile exprimate de criticii *precedenți*, discută opiniile acestea, arată ce este subred în ele și trag mai apoi concluzia, citând, discutând, epilogând. „La Harpe a spus așa; Villemain l-a contrazis; Saint Beuve s’a dat de partea celui dintâi”.

Lui Sarcey nu-i place într-o conferință un astfel de savantlâc. „Asta este o metodă excelentă într-o clasă de retorică sau în fața unui auditoriu dela Sorbonă (universitatea din Paris)”, susține Sarcey, „într-o conferință însă, e altceva. Nu e, *nu trebuie să fie adevăr decât cel rostit de conferențiar; restul nu există*. Eu, cel care ascultă, nu cunosc nici pe Sainte-Beuve, nici pe Villemain, nici pe La Harpe, văd numai pe conferențiar și el are să-mi spună ceeace trebuie să cred. Cu cât ceeace-mi va comunica va

fi conform cu ceea ce cred deja eu că este adevărat, cu atât o să găsec eu pe conferențiar ca pe un om de bun-simț și de talent“. Cere, deci, o „tabula rasa“ cu părerile și convingerile altora de dinaintea conferențiarilor privitoare la subiectul tratat. Chiar și când părerile și convingerile acestea sunt împrumutate — conștient — deoarece astfel sunt asimilate, prefăcute în carne și'n oase și impuse publicului ascultător. Clasarea, ordonarea subiectului e foarte importantă și foarte grea.

Ca model de schelet pentru o conferință recomandă *predicele vestitului* orator bisericesc Massillon, predici, cari erau învățate pe din afară, în copilăria sa, încă de pe băncile de școală. Remarcă în ele „diviziunile geometrice, de o severitate de neîmpăcat“: punctul întâi, al doilea, al treilea.

Massillon nu uita să sublinieze în fața auditorului, când isprăvea tratarea unui punct: băgați de seamă, trec la punctul următor! și așa mai departe — ca să evidențieze *structura* predicii sale.

Oricât ai „surâde“, găsim „pletisitor“ acest procedeu — declară Sarcey: „trebuie să-ți construiești și ordonezi o conferință ca o predică de Massillon“. Poate că e *mai bine să ascunzi ochilor liniile*, cari tale aceste cadre și cari marchează în mod deosebit părțile (constitutive ale conferinței)“, cu toate acestea, liniile acestea să le ai totdeauna înaintea spiritului tău și publicul să le simtă.

„O conferință nu are șansa de a se impune publicului, și de a-l fi pe plac“, declară Sarcey, „decât atunci când, întorcându-se acasă, fiecare din ascultători poate spune vestii sale, care îl întreabă: *lăcă care i-a fost teza* — și, pentru ca să și-o susțină, a spus mai întâi cutare, mai apoi cutare și — însfârșit — cutare, ca să încheie“.

„Aș stabili aproape ca o lege a genului că n'ai vrea într-o conferință să ai decât o idee principală „idee-mamă“, (scrie Sarcey), care se lămurește și se confirmă prin trei sau patru grupuri de dezvoltări succesive“.

Prea bine — dar *cum* să-ți ordonezi *dezvoltarea* conferinței? Ordinea cea mai „luminoasă“ și cea mai convingătoare vor afla-o mulți, repede — dacă vor privi lucrarea.

mai întâi *ca întreg*, apoi în marile ei diviziuni — fetele
cel ce au darul acesta de a-și aduce ideile în ordine.
Sarcey mărturisește că la prepararea unei conferințe ceea
a găsit mai pe urmă a fost ordonarea aceasta generală
a subiectului și dispoziția desfășurării.

„Știind ce vreau să spun, îmi aveam ideile mele asupra
subiectului. Simțind neputința mea de a le ordona, *nu mă
nelinișteau deloc din cauza compoziției*, luam — la întâm-
plare — *una din temele de dezvoltat* și mă gândeam și
răsgândeam la ea, fără ca să mă 'ntreb în care loc ar
trebul să o așez. Așa făceam și cu altele“ — și „*încet pe
încetul, fără ca să știm cum. se desfăceau marile linii și
mi se evidențiau*“. Dezvoltarea se ordona, ea de ea, și își
lua fiecare idee locul potrivit. „De cele mai multe ori
n'ajungeam să stabilesc și să opresc întregul (ansamblul)
compoziției decât *târziu, după ce pregătisem din greu fie-
care din părți*. Cutare conferință am refăcut-o de trei sau
de patru ori, înaintea unui și a altui public, înainte de a fi
descoperit și fixat cea mai bună ordine, cea care era cea
mai logică și cea mai clară. E drept că după ce eram
stăpân — în sfârșit — pe adevăratul cadru, consideram
conferința cea terminată: restul nu mai era pentru mine
decât accesoriul“.

II.

Al doilea conferențiar caracterizat de Lemaître este
Ferdinand Brunetière (1849—1906). La dânsul găsea mai
puțină „jovialitate“ decât la Sarcey. Era un „orator energic
și imperios“, convingător. Nu se „însinua“, ci se „impunea“
și „impunea“.

Să „te temi“ de ordinea argumentațiilor sale! „Faza
sa vorbită are amploarea și toată greutatea frazel scrise.
Pronunțarea sa este insistență și gestul său este amenin-
țător. Și la dânsul este viața intensă, chiar febrilă“. „Ghi-
cești“ într'ânsul o nemărginită și foarte nobilă „dorință de
a domina și — mai presus de toate — tristețea de a în-
telege, că atunci, când ar avea chiar totul — totuș n'ar fi
satisfăcut. Un mare (spirit) neliniștit. Are „vaste construcții
de virtuos al dialecticei“.

Nu se mai interesează de falmoasa sa teorie a „evoluei genurilor“. „Interesul social“ avea întâietate în epoca aceea la conferențiarul Brunetière.

Lemaître aduce citate caracteristice dintr-o „conferință magistrală“ a lui Brunetière, despre „folosul conferinței“. În această conferință despre conferință să fi „consfințit o modă și a înregistrat intrarea în literatura franceză a unui nou „gen“ literar.

A fost directorul revistei „Revue des Deux Mondes“ și a scris despre „Evoluția genurilor în istoria literaturii“.

Iată citatele:

„Conferința este, mai întâi de toate, *utilă conferențiarului însuși*, deoarece cuvintele lui Numa Roumestan (eroul unui roman al lui Alphonse Daudet): „Când nu vorbesc, nu cuget“, nu este așa de ridicol, precum s'ar crede. Cuvetarea este un discurs interior și de aceea mulți oameni gândesc mai bine cu glas tare.

„Punct doi: *cuvântul are o virtute*. El are, fizicește, ceva ce te câștigă, ceva contagios. Conferențiarul oferă din persoana sa mult mai mult, decât scriitorul.

„Punct trei: *publicul pretinde claritatea și* — deoarece o pretinde — o și obține. Ceeace nu este clar nu este oratorie. Consimți să-ți dai osteneala pușintel, ca să pricepi pe un scriitor, dar oratorul trebuie să se facă înțeles imediat. Cuvântul rostit în public îl obligă, deci, să își lămurească ideile, ceea ce nu este un mic avantaj în aceste vremuri de literatură tenebroasă. (Era la modă poezia simbolistă.)

Punct patru: *conferința întregeste și precizează la ascultătorii mijlocii deslușirile ce au presupus că le posedă*.

„În sfârșit; punct cinci: *conferința* (și aceasta este ce o deosebește de lecția profesorală și de expunerea specialiștilor) *întreține circulația și gustul pentru ideile generale*, — pe cari, vă rog, să nu le confundați cu ideile banale sau vagi. Oricare i-ar fi subiectul: filologie greacă, chimie, mecanică cerească, conferențiarul trebuie să îl dovedească *raportul* statornic cu *interesele generale și permanente ale umanității*.

„Aceasta n'a fost nici odată mai necesar decât în ziua de astăzi. De o jumătate de secol ni s'a prea inoculat neîncrederea sau disprețul față de ideile generale. La douăzeci de ani tinerii de prin școlile noastre sunt aduși într'un țarc de programe, într'o specialitate, din care nu vor mai ieși. Misiunea conferinței este de a lupta împotriva acestor moravuri vrednice de plâns, deoarece ideile generale au sprijinit adeseori chiar progresul științelor particulare și — pe de altă parte — ideile generale sunt aproape toate idei sociale, idei, care unesc pe oameni.

„Afară de aceasta conferința este, deja prin natura ei, un *agent de sociabilitate*. Conferențiarul se adresează, cel puțin în ipoteză, unui auditoriu foarte numeros. E obligat, înțocmai ca autorul dramatic, să-și amintească cumcă nu este singur pe lume și să intre — printr'o încordare de simpatie — în inima altor oameni. Astfel pare conferința un rezultat natural al literaturii franceze, care e — după cum o știți — aproape în întregime socială și oratorică“.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

III.

Să rezumăm desideratele conferențiarului Sarcey:

1. Conferențiarul să aibă *darul* vorbirii.
2. Conferința să fie de *utilitate practică*, să aibă un scop *instructiv*, să nu fie „artă de lux“.
3. Conferința să nu alege după noutăți și paradoxe, ci să conțină *adevăruri răspândite*, având maniera în care sunt împărtășite adevărurile o „mică pecetie de originalitate“.
4. Conferința să nu fie *îngreunată cu citate*, cu trimiteri la critici și autori, deoarece o astfel de dezvoltare a conferinței e *prea savantă* și își are locul la universitate sau la un curs special de retorică. „Tabula rasa“ cu păreri și convingeri altora deci — și numai păreri și convingeri personale.

5. Conferința să aibă „diviziuni *geometrice*“, ca structura ei să se evidențieze cât se poate de bine celui ce ascultă. Dacă și nu accentuezi prea tare: partea întâi, a

doua, a treia, etc. — totuș — publicul ascultător să simtă, instinctiv, această clasificare.

6. Fiecare conferențiarul, care poate primi conferința sa, încă înainte de a o fi început, în întregul ei, prelucrând-o mai apoi. Dacă n'ar darul acesta — începe o parte, prelucră-o, lucrează a doua parte, etc. Incet-încet se vor îmbina toate, dela sine. Ca să ajungi la conferința *visată* ai — câteodată — nevoie de a ține conferința și să o refaci, în trei-patru localități chiar.

Ce cere *Brunetière* dela o conferință bună?

1. Conferința să fie de *folos* chiar și conferențiarului, fiindu-i o școală.

2. Conferința să aibă *puterea cuvântului*, care *câștigă* și care e contagios în opinia publică.

3. Conferința să fie *model de claritate*, mai cu seamă într'o epocă de literatură „tenebroasă“.

4. Să evoce în ascultători *satisfacția* că în urma ei au deslușit probleme, cari dormitau în ei.

5. Conferința să *întrețină circulația și gustul* pentru *ideile generale*, — dând puțința ascultătorilor, cari — în cea mai mare parte s'au specializat, în meseriile, în carierele lor de intelectuali — să își lărgască *orizonturile cunoștințelor* lor.

6. Conferința să fie un „*agent de sociabilitate*“.

* * *

După cum ne-am convins — amândoi conferențiarul formulează dorințele lor clar, cu claritatea revendicată de spiritul francez.

La cari puncte am putea să aducem obiecțiunile noastre, gândindu-ne la conferențiarul de pe *la noi*?

Ni se pare că cererea lui Sorcey, dela pt. 4, ca cel ce conferențiază să *nu* se referă la alții și să nu îl folosească spre o eventuală antiteză, ajungând astfel la o evdențare a tezei dorite — este dusă *prea departe*. Nu e greșit dacă cutare profesor în cutare oraș al nostru, ținând o conferință d. e., despre „*Eminecu*“, arată cum era apreciat poetul de Malorescu și ce părere avea Gherea,

oricât de magistral ar putea să decreteze: „părerea mea, personală, este aceasta“. Ar fi o mică doză de nemodestie, dacă ar vorbi numai în persoana întâi.

Sarcey putea să o facă — fiindcă era... Sarcey. „Diviziunile geometrice“ (dela pt. 5), dacă sunt *prea* evidențiate — pot să evoce și la publicul nostru, cum a fost la cel din Paris, când vorbea Sarcey — impresia că e *prea* multă dăscăleală. Pe urma acestui eptet a avut să sufere și Sarcey, dar declara că nu-l supără de loc, deoarece constata că are un mare teren de rezonanță la ascultătorii săi.

Celelalte puncte pot fi acceptate de toți conferențiarul nostru cu inima liniștită, cu atât mai mult cu cât știu acum că procedeele și punctele de vedere acestea au fost conștințite de două autorități în arta de a conferenția.

H. P.-P.

„Căminul cultural“ și „Cartea Satului“

Abia a trecut un an dela înființarea „*Uniunii Fundațiilor Culturale Regale*“, de sub înalta conducere a M. Sale Regelui și publicațiile apărute până acum ne împuternicesc să constatăm că „*Untunea*“ a căleat cu dreptul.

I. „*Fundația pentru literatură și artă, Regele Carol II*“, condusă de dl prof. A. Rosetti, a publicat o serie remarcabilă de lucrări, — originale și traduceri — și editează „*Revista Fundațiilor Regale*“; II. „*Fundația culturală Regală Principele Carol*“, de sub direcția dlui prof. D. Gusti, a pornit la drum, tipărind o minunată și extrem de ieftină foale pentru popor: „*Albina*“, (100 lei pe an), de sub îngrijirea pricepută a dlui D. Ciurezu; dând la iveală din Noembrie 1934, lunar, „*revista de cultură a poporului*“: „*Căminul cultural*“ și întâiele șase numere din „*Cartea Satului*“; III. „*Fundația Regele Ferdinand*“ din Iași își așteaptă inaugurarea localului și deschiderea bibliotecii universitare, publicând lucrări istorice și îngrijindu-se de o secție

medicallă; IV. „*Institutul de Cercetări Eperimentale Regele Carol II din Cluj*“ își așteaptă înfăptuirile proiectate de dl prof. V. Vâlcovici; V. „*Fundația Universitară Carol I din București*, mai veche, de sub conducerea dlui prof. *Tzigara-Samurcaș*, caută posibilitatea de a-și mări localul, prea strâmt astăzi pentru numeroșii iubitori de literatură și de științe.

Un „consiliu“, format de conducătorii Fundațiilor și din personalități marcante ale vieții noastre sociale: dnl *I. Al. Brătescu-Voinești*, *Oct. Goga*, *E. Racoviță*, *C. Rădulescu-Motru* și *I. Simionescu* — se îngrijește ca întreagă această întreprindere culturală să corespundă chemărilor vremii de astăzi.

De astă dată vom să remarcăm numai cele două publicații indicate în titlul acestei dări de seamă, fiindcă cettitorii „*Transilvaniei*“ vor lua astfel la cunoștință existența unei reviste, condusă priceput și a unei biblioteci populare, vrednică de-a fi răspândită în cercuri cât mai largi în mijlocul poporului nostru dela țară.

După atâtea, reviste pline de baliverne și înșepături veninoase, îți vine să exclami, frunzărind „*Căminul cultural*“: „*Slavă Ție, Doamne, că a mai sporit numărul revistelor serioase!*“ O mână de entuziaști, în frunte cu dl *D. Gusti*, domnii: *Emanoil Bucuța*, *Ap. D. Culea*, *Al. Lascarov-Moldovanu*, *Victor Ion Popa*, *H. H. Stahl*, *Tr. Herseni* ș. a., și-a propus să dea „căminelor culturale“, povește pe cărarea binelui și frumosului, cum o facem noi, la „*Astra*“, pentru casele naționale ale despărțămintelor noastre și pentru „*Școlile țărănești*“.

Dările de seamă și planurile elaborate cu multă pătrundere și simț de realitate — ne îndeamnă să constatăm că revista, deși are numai trei luni de viață, este o *aliată* prețioasă în lupta ce o poartă împotriva întunecului, marele dușman al omului. O emulație *nobilă* pe terenul cultural este totdeauna de dorit — ogoarele de lucrat sunt atât de vaste, încât — dacă vom întrebuința ca chlag al activității noastre dragostea pentru ce e bun și folositor — auspiciile sunt din cele mai favorabile.

Chiar din Nr. 1 ne-a dat „Căminul cultural“ atenția cuvenită, publicând, din peana dlui Em. Bucea, cuvinte de apreciere, privitor la organul nostru de „tehnică culturală“ și la activitatea despărț. județean Sibiu.

Interesante sunt dările de seamă despre experiențele echipelor culturale regale, studențești, din a. trecut. Spicuirile din activitatea „Căminelor culturale“ sunt — iarăși — pline de învățăminte prețioase, întovărășite cu numeroase fotografii. Urednice de reținut și „datele și observațiile asupra cetitului într'un sat cu cămin cultural“ comuna (Eli-sabeta, jud. Teleorman), unde un entuziast bibliotecar a însemnat cu conștiințiozitate pe cetitori, după profesii și — în decurs de 4 ani — cărțile cele mai citite.

Și în „Transilvania“ noastră și în „Căminul cultural“ va trebui să ne îngrijim să ne dăm seama de astfel de liste de cărți citite (cu mai multă sau mai puțină plăcere) ca — în urma unui *triaj serios* — să ajungem la o *listă de cărți model* pentru căminele și casele culturale, cum o cere și dl *Adrian Maniu*, pentru o „lădiță“ ambulantă a „cărților“, proiectată de dl *N. Iorga*. La selecționarea aceasta ar fi bine să aibă cuvântul cei mai de seamă reprezentanți ai diferitelor categorii de cărți (igienă, economie, beletristică, etc.) — secțiile noastre și cei ce au compus și lista din Nr. 3 al „Cămin. cultural“.

Însemnăm cu satisfacție că „Fundatia“ recomandă (în Nr. 3), în „programul ei de activitate culturală“ — „lista bibliografică“ — următoarele publicații mai nouă ale societății noastre: 1) La „cărți de igienă și medicină populară“: broșurile dlui *Dr. Iosif Stoichiția*: „Ce trebuie să știm despre boalele molipsitoare“ și „Îngrijirea mamei și copilului mic“; 2) La „Viața religioasă“: broșura dlui *Septimiu Popa*: „Flori din grădina Rădului“; 3) La „Istorie“: „Trecutul nostru românesc“ de dl *Dr. I. Lupaș* și „Avram Iancu“ și „Tudor Vladimirescu“ de dl *I. Georgescu*; 4) La „Cultura cerealelor“: „Valorificarea muncii și raționalizarea gospodăriei țărănești“ de dl *Gh. Brânduș*; „Nutrețul artificial“ de dl *I. F. Negruțiu*.

În nr. 2, la „Cărți apărute în a. 1934 și potrivite pentru bibliotecile satului“, sunt însemnate și: „Dragostea-pârdal-

ntică", comedia lui I. Gregor-Tajovsky. „Noroc și veselie!" de Dr. Nic. Lupu și broșura dlui Gh. Brânduș de sub 5), toate din „Biblioteca populară a „Asociațiunii“.

Revista costă 100 de lei anual (București III. Str. Latină 8).

Cele șase numere din „Cartea Satului" se prezintă în condiții mai mult decât mulțumitoare. Numai „Fundăția" poate da pentru prețul de 30 de lei astfel de cărți! Este o plăcere să le citești. Iată titlul și autorul fiecărui volum: „Cei trei regi" de Cezar Petrescu; „Inima noastră" de Mihail Sadoveanu; „Viața creștină în pilde" de Al. Lascarov-Moldovanu; „Între gospodine", sfaturi pentru gătitul mâncărilor, de Lucia Filimon-Ciulei; „Culegere de coruri" de N. Oancea, „Vicleimul", joc sfânt, popular, cu note de G. Breazul, cu lămuriri de punere în scenă de Victor Ion Popa. Cu ilustrații frumoase, unele în color, în format plăcut, cu literă citeașă, hârtie excelentă (nu sunt volumașele acestea chiar prea elegante pentru casa țărănească?) — biblioteca „Cartea Satului" merită, pe drept cuvânt, să străbată în pături cât mai largi și să fie ctită din scoarță 'n scoarță.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Universitatea populară a desp. Sibiu al „Astrei". Urmându-și cu tenacitate planul de acțiune culturală, desp. nostru din Sibiu a organizat — și în acest an — *cursurile Universității populare*. Instituția vizează răspândirea în publicul „mijlociu" al orașului, în pătura de negustori și mică funcționari, a unor cunoștințe elementare și de imediată utilitate practică. Obiectivul părănd până acum atins, s'a impus o continuare — și în acest an — a *cursurilor*.

Intrucât activitatea *Universității populare* din Sibiu s'ar putea generaliza și în alte centre orășenești ale despărțămintelor, comunicăm aci chipul organizării ei.

Cursurile se țin de două ori pe săptămână — Lunea și Miercuria — între orele 8—9 seara, când publi-

cul eliberat de griile zilei, simte nevoia unei mai înalte recreări intelectuale. Se dezvoltă prelegeri ce se grupează în cicluri fie de cunoștințe practice, fie din cultură generală.

Cursurile încep în fiecare an — cu un *ciclu religios-moral* ce tratează relele sociale ale vremii din punct de vedere creștin. Citez de exemplu titlul unei conferințe din acest cadru: „Defecțiuni morale și sociale de azi" (Protopop I. Dăncilă.)

Urmează cursul de *igienă* ce oferă cunoștințe de imediată utilitate. Exemplu: „Binefacerile soarelui" (Dr. L. Ionașiu).

Cursul de *economie* urmărește limpezirea celor mai actuale fenomene economice în lanțul cărora suntem cu toții prinși: Ex. „Des-

echilibrul dintre prefururile agricole și cele industriale" (N. Martin).

Un curs de educație se ocupă cu subiecte sugestive precum: „Puterea exemplului în viață" (Inspect. P. R. Petrescu.)

Cursul de psihotehnică, tratând de pildă despre „Indrumări pentru alegerea profesiunilor" (Dr. Gh. Preda) se dovedește a fi deasemeni util ca și cursul juridic cu prelegeri: precum „Indrumări pentru împrieinaj" (Dr. I. Fruma).

Cursurile de cultură generală alcătuite dintr'un ciclu istoric și altul literar, vin să agrementeze și să în-

cânte sufletul ascultătorilor. Cursul de istorie națională din acest an are de obiect: „Revoluțiile ardelenesti" și în special cinstirea amintirii lui Horia, iar cursul literar: „Podoabe ale literaturii românești" dezvoltă dări de seamă despre „Romanele lui Rebreanu" („Crăișorul", „Răscoala" dl P. Drăghici) și „Vlaicu Vodă" (Al. Dima).

Comitetul desp. Sibiu de sub președinția dlui S. Teșosu și cu efectul și viul sprijin al fineretului, realizează și cu aceste Cursuri ale Universității populare o faptă ce merită a fi urmată. Al. D.

Bibliografie.

Reviste, ziare:

Klingsor, 1935; Ianuarie, Nr. 1, Februarie, Nr. 2.

Revue de Transylvanie, Tome 1, Nr. 3, Noemvrie—Decemvrie 1934.

Viața Basarabiei, 1935; Ianuarie, Nr. 1, Februarie Nr. 2.

Societatea de mâine, 1935, Decemvrie, Nr. 12.

Gazeta cărților, 1934; 15 și 30 Decemvrie, Nr. 9—10, 15 și 31 Ianuarie, Nr. 11—12.

Arhivele Olteniei, 1934; Iulie—Decemvrie, Nr. 74—76.

„Curentul Prahovei", 1935 Ianuarie 29; Nr. 129—130.

„Satul", 1935 Ianuarie, Nr. 50, Februarie, Nr. 51.

L'Europa orientale, Roma, an. XV., fasc. I—II.

Universitatea din Cernăuți: „Cordul Cosminului"; Buletinul „Institu-

tului de istorie și limbă"; VIII, 1933—1934, pag. 631.

Junimea literară, 1934, Nr. 7—12 1935, Nr. 1.

Arhiva, Iași, 1934, Nr. 3—4.

Răsăritul, 1934, Nr. 11—12.

Sălașul nou, gazetă, 1934, Nr. 17—18, 19.

Atheneum, revista liceelor militare, 1935, an. I, 1.

Făt-Frumos, 1934, Nr. 5—6.

Graiul Românesc, 1934, Nr. 7—12.

Hotarul, 1935, Nr. 4.

Viața literară, 1935, Nr. 167.

Spiritul vremii, 1935, Nr. 2.

Cărți:

Vasile Netea: „Indreptar pentru cercurile culturale", edit. „Astra", desp. Reghin; 1934, pag. 46.

Sumarul buletinului de tehnică a culturii „Transilvania“ Anul 1935 *)

Articole de fond:

Dr. Iuliu Moldovan:	Cuvânt la deschiderea adunării generale din Satu-Mare — — — — —	5; 279—289
----------------------------	--	------------

Figuri și fapte pilduitoare din trecut.

Colan Nicolae:	† Victor Lazăr — — — — —	1; 7—8
Dima Al.:	Al. Odobescu și „Asociațiunea” — — —	1; 9—11
Moldovan Dr. Iuliu:	† Mitropolitul Vasile Suciuc — — —	1; 1—3
Petrescu-P.-H.:	Ioan Pop-Reteganul — — — — —	2; 57—65
Petrescu P. R.:	Spiru-Haret — — — — —	3; 109—116
Preda Dr. Gh.:	Gheorghe-Pop de Băsești — — — — —	5; 290—292
Preda Dr. Gh.:	† Protopopul N Togan — — — — —	1; 3—7

Indrumări culturale.

Agârbiceanu I.:	Festivalurile culturale și programul lor	3; 117—121
Daniello Dr. L.:	Propaganda igienică, valoarea și tehnica ei	5; 313—312
Dima Al.:	Cursul de literatură română la școalele țărănești — — — — —	2; 66—70
Hațieganu Dr. Iuliu:	Prin vigoare, conștiință, disciplină la rena- șterea națională — — — — —	1; 12—18
Saleș Dr. Eugen:	Probleme culturale la granița apuseană	5; 293—302
Stoichița Dr. I.:	Ancheta sanitară — — — — —	5; 313—326

Material pentru conferințe, șezători, etc.

Agârbiceanu I.:	Să păstrăm moștenirea — — — — —	1; 19—24
Colan Nicolae:	Cum se alcătuiește o conferință religioasă	5; 327—330
Dima Al.:	Cartea și foloasele ei — — — — —	2; 71—74
Ionașiu Dr. I.:	Binefacerile soarelui — — — — —	1; 24—29
Martin N.:	Nepotrivirea între prețurile produselor țărănești și cele industriale — — — — —	3; 122—128
Micu Prof. Aurel:	Plan de lecție — — — — —	1; 30—35
Petrescu P. H.:	Piese teatrale, vrednice de jucat — — —	6; 386—393

*) Prima cifră indică numărul revistei, a doua numărul paginilor.

Horia Petra-Petrescu: „**Amicul Popoului**“, calendar pe anul comun 1935.

Dragoș Vițencu: „**Când dai nas lui Ivan**“; Cernăuți, 1934, pag. 86.

Nicolae D. Marin; „**El**“ și „**Ea**“ (doi învățători) 1934; Cluj, pag. 160.

Gh. Chelaru și Cezar Cristea: **Problema șomajului românesc**; București, 1934.

Cezar Cristea: **Rolul pădurilor în economia și apărarea națională**; București, pag. 79.

Despărțământul „Astra” — Cetatea Albă: „**După zece ani**“; pag. 104.

Vasile Suciu: **Anuărul școlii comerciale sup. de băieți din Arad**; 1934, pag. 48.

Sever Stoica: **Mileniul**; Cluj, 1934, pag. 180.

Smara: „**Corbul cu pene de aur**“. **Feeerie în versuri**. Patru acte; Buc., 1935. 40 Lei.

Al. Dima: „**Al. Odobescu**“. (Publicațiile grupării intelectuale „Thesis” — Sibiu), 1930, pag. 30.

A. Cotruș: **Horia**. **Versuri**. 1935. (31 pag.) tipărită în Warszawa (Varșovia).

Biblioteca poporală a Asociațiunii „Astra”,

care intră într'al 25-lea an de existență în anul 1935, a tipărit în timpul din urmă următoarele broșuri ieftine și bune pentru cei ce vreau propășirea culturală:

Nr. 208. *Poezii populare din granița Năsăudului*, culese de *Emil Al. Boșca*.

Nr. 209—212. *Trecutul nostru românesc*. Scurt manual de istorie națională, de *Prof. Ioan Lupaș*.

Nr. 213. „*Tot omenia-i mai tare*“, comedie țărănească, în 3 acte, de *Petrea Dascălul*.

Nr. 214. *Valorificarea muncii, raționalizarea gospodăriei țărănești*. *Învățători agricole-economice*, scrise în grai poporal de *Gheorghe Brânduș*.

Nr. 215—216. *Dragostea-pârdalnică!* (Năravuri mulerești.) Comedie poporală în 4 acte de *Iosif Gregor Tajovský*. Tradusă din limba slovacă de *Libuša Monasterianu*.

Nr. 217. *Noroc și veselie!* (*Măriuța Sabie*“ și alte schițe umoristice din viața popoului.) De *Nicolae Lupu*.

Nr. 218. *Calendarul pentru popor al Asociațiunii pe a. 1935*, întocmit de *Horia Petra-Petrescu*.

Fiecare număr 5 Lei, afară de Nr. 209—212, care costă 15 Lei și Calendarul, cu 15 Lei.